

Xəbər
Bu ərazilərdə
ev tikməyin -
AMEA-dan
xəbərdarlıq
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 iyul 2019-cu il Cümə № 146 (7316) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Rus NATO-su" Azərbaycan və Türkiyə üçün hazırlanır - mühüm gəlişmə

Politoloq: "Bu məsələ gündəmə gələrsə, Bakı Kremlə öz şərtini irəli sürməlidir..."

yazısı səh.12-də

Məhkəmə-hüquq islahatlarına dair fərmandan 3 ay ötdü - nə dəyişib?

yazısı səh.4-də

Ölkədə dini kolleclərin açılmasında əsas hədəf

yazısı səh.10-də

Ekspert:

"Azərbaycanın da S-400 almaq imkanı var"

yazısı səh.9-də

Gürcü larisini "büdrədi": manata təhlükə varmı?

yazısı səh.2-də

Asim Mollazadə:

"Bölgədə humanitar faciə yaşansa, Azərbaycana axın ola bilər"

yazısı səh.12-də

Təhlükəli dini qrupların əsas silahı - yeni media

yazısı səh.13-də

Qarpızdan ölməmək istəmirsinizsə, bu yazını oxuyun

yazısı səh.14-də

İsraildən Ankara və Bakıya mühüm jest - səfir düşmən ölkəni məyus etdi

yazısı səh.3-də

İdman yazarları bədbindir: "Qarabağ"ın ÇL qrupuna düşməsi möcüzə olar"

yazısı səh.14-də

Türkiyə vətəndaşı Azərbaycanda öz əmək haqqını ala bilmir

yazısı səh.10-də

İRƏVANDAN RUSİYAYA QAZ ŞANTAJI, ABS-A DE-MARŞ - DÜŞMƏN ÇIXILMAZDA

Ermənistan hökuməti əhalisi üçün ucuz təbii yanacaq və rahat güzəran axtarışında; Moskva və Vaşinqton isə "göz yaşları"na inanmır; ermənilərin həyat səviyyəsi Paşinyanın reytingi ilə birlikdə aşağı düşməkdədir - səbəblər...

musavat.com
Toğrul İsmayil

yazısı səh.8-də

GMO məhsullar süfrələrimizdə: yeyək, yeməyək?

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı onların təhlükəsiz olduğunu bəyan edir, yerli mütəxəssislər isə SOS signalı verir; **Eyyub Hüseynov:** "İstehlakçılar aldadılır..."

yazısı səh.5-də

Eldar Mahmudovun əmisi oğlunun məhkəməsində müəmmalı sükut

yazısı səh.6-də

Bakıda ərazi bütövlüyü bəyanatı verən Tusk İrəvanda erməniləri pərt etdi

yazısı səh.11-də

Azərbaycanlı tarixçi-əlim Putinin səhvini tutdu

yazısı səh.9-də

Politoloq: "Ermənistanla savaşa Avropa Birliyi Azərbaycanı dəstəkləyəcək"

"Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında siyasi-iqtisadi əlaqələr hər keçən gün inkişaf edir. Hesab edirəm ki, indiki məqamda Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşı Avropa İttifaqıdır və bu tərəfdaşlıq ölkəmizin xarici ticarət payının 40%-ni təşkil edir. Göründüyü kimi, Avropa İttifaqı ilə bu istiqamətdə əməkdaşlıq milli maraqlarımıza cavab verir".

Bunu, Teleqraf.com-a politoloq Məhəmməd Əsədullazadə deyib. Onun fikrincə, Aİ Cənubi Qafqazda ən çox strateji tərəfdaş kimi baxdığı Azərbaycana diqqət edir: "Azərbaycan Cənubi Qaz Dəhlizi və onun əsas seqmentləri olan TANAP və TAP xətləri vasitəsilə "Şahdəniz-2" qaz kondensat yatağından gələn ildən Avropaya qaz ixrac edəcək. Avropa həmçinin Mərkəzi Asiyaya açılımlı Azərbaycan üzərindən planlaşdırır. Mərkəzi Asiya ölkələri ilə iqtisadi və energetika sahələrində əməkdaşlığı inkişaf etdirmək Avropa İttifaqının prioritetlərindən biridir. Buna görə də Avropa İttifaqı Azərbaycanla əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdə, assosiasiya sazişini imzalamaqda maraqlıdır. Hesab edirəm ki, bu il ərzində gözlənilən saziş bağlanmaya bilər, bunun əsasında əməkdaşlığın yeni bazası yaradılacaq və gələn il saziş imzalana bilər".

Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, Aİ Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tam dəstəkləməklə yanaşı, Ermənistanla ehtimal olunan döyüşlərdə Azərbaycana öz ərazilərini bərpa etmək üçün dəstək verəcək: "Qənaətimə görə, Avropa İttifaqının Ermənistanla iqtisadi əməkdaşlığı demək olar ki, səmərəli deyil. Bu ölkədə hakimiyyət dəyişikliyinə baxmayaraq, Ermənistanın Rusiyanın buxovundan çıxıb bilməməsi, Nikol Paşinyanın apardığı siyasətin səmərə verməməsi Avropa İttifaqının bu ölkədən uzaqlaşmasına səbəb olub. Brüssel başa düşdü ki, Ermənistanla baş verən inqilab heç nəyi dəyişməz və regionda əsas siyasi-iqtisadi və enerji tərəfdaşı Azərbaycan olacaq. Hesab edirəm ki, ABŞ və Rusiyanın regionda artan rəqabəti fonunda Avropa İttifaqının regionda artan nüfuzu ölkəmizin manevr imkanını artıracaq və beləliklə, üç ayrı siyasi gücün dəstəyini almış olacaq".

Türk donanması Kipri mühasirəyə aldı

Avropa Birliyi (AB), ABŞ və Yunanıstan başda olmaqla, bir çox ölkənin Türkiyənin Kiprdə təbii qaz axtarmasına qarşı çıxmasına baxmayaraq, qardaş ölkə "Barbaros", "Fatih" və "Yavuz" gəmiləri ilə adanı mühasirəyə alıb. Bu barədə Türkiyənin "Yeni Akit" nəşri yazıb (Axar.az).

Nəşrin məlumatına görə, Kipr sahillərində Türkiyənin təbii qaz və neft axtarışı fəaliyyəti bəzi ölkələrin narazılığına səbəb olub. Cənubi Kipr və Yunanıstan başda olmaqla, AB və ABŞ Türkiyənin bölgədəki fəaliyyətinin əleyhinə çıxıb. Qardaş ölkə isə bu barədə qəti mövqeyindən əl çəkməyib. "Yavuz" və "Fatih" qazma gəmiləri ilə "Barbaros Xeyrəddin Paşa" seysmik araşdırma gəmisi Kipri bir növ mühasirəyə alıb. Cənubi Kipr tərəfi "Fatih" gəmisinin şəxsi heyəti ilə bağlı həbs qərarı qəbul etsə də, Türkiyə Silahlı Qüvvələri bununla bağlı zəruri tədbirlər görüb. Belə ki, Türkiyənin Müdafiə Nazirliyi sözügedən gəmilərin səfərləri zamanı donanma və aviasiya vasitələri tərəfindən müşayiət olunduğunu açıqlayıb.

Gürcü larisini "büdrədi": manata təhlükə varmı?

"Larinin ucuzlaşması manata psixoloji təsir etməkdədir. Artıq bir sıra valyutadaşımə məntəqələrində dolların alış kursu çox cüzi olsa da, bahalaşmış". Bu sözləri iqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov Gürcüstanda 1 dolların 2.87 lari olması və bunun manata hansı formada təsir edəcəyi ilə bağlı danışıqdan deyib (Axar.az).

Iqtisadçı bildirib ki, Gürcüstan və Rusiya arasında gərginlik artacağı halda larinin daha da ucuzlaşacağı istisna olunmur: "Gürcüstanda artıq 1 dollar almaq üçün 2.87 lari ödəmək lazımdır. Düz bir il əvvəl Tiflisdə 1 dollar 2.4 lariyə dəyişdirilirdi. Bu, o deməkdir ki, son 1 ildə lari 17 faiz dəyər itirib. Gürcüstan ildə 1.5 milyon turist göndərən Rusiyanın gürcü mallarının idxalını əngəlləyəcəyi təhlükəsi lariyə təzyiqli artırır. Gürcüstan Azərbaycanın qeyri-neft ixracatında ilk üçlüyə daxil ola bilməsə də, ən çox neft olmayan məhsullarımızı göndərdiyimiz 4-cü ölkədir. Azərbaycan 2018-ci ildə qonşu ölkəyə 124,5 milyon dollarlıq qeyri-neft məhsulu ixrac edib. Bu, 3-cü ən çox qeyri-neft məhsulu göndərdiyimiz İsveçrədən cəmi 11 milyon az ixrac deməkdir. Gürcüstanla illik ticarət dövriyyəimiz isə ötən il əvvəlki ilə müqayisədə 5 faiz artaraq 579 milyon dollara çatıb. Tranzit əməkdaşlığını da bura əlavə etsək, əminliklə qeyd etmək olar ki, Gürcüstan Azərbaycan üçün vacib iqtisadi tərəfdaşlardır".

Vüqar Bayramov

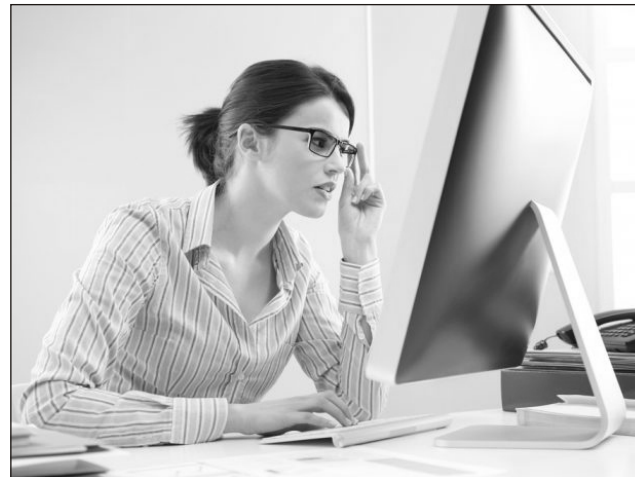
Ekspert bildirib ki, manatın məzənnəsinin necə dəyişməsi birbaşa baş bankın mövqeyindən asılıdır: "Neftin qiyməti Mərkəzi Bank üçün məqbul səviyyədədir. Artıq neftin 1 bareli 67 dollardan baha satılır. Bununla belə, qonşu ölkələrin milli valyutalarının ucuzlaşması bizim valyuta bazarımıza təsirsiz ötürmüşür. Amma yenə də Mərkəzi Bankın mövqeyi həlledicidir. Güman olunur ki, manatın mə-

zənnəsinin necə dəyişməsi birbaşa baş bankın mövqeyindən asılı olacaq. Bununla yanaşı, bu ilin avqust və dekabr aylarında dollara tələbin yenidən artacağı gözlənilir. Belə ki, avqustun ikinci yarısı və sentyabrın əvvəli idxal olunan məktəb ləvazimatlarına tələb artdığına görə dollar alışы yüksəlir. İlin sonunda da idxal və xarici turist səfərlərinin sayı artır. Dövlət və özəl müəssisələrin xarici borc öhdəlikləri var və bu da dollara tələbi artırır. O baxımdan, biz yenidən ilin sonunda dollara tələbin artacağını proqnozlaşdırırıq. Mərkəzi Bank dollar təklifini aylar üzrə optimallaşdırmağa çalışmalıdır".

Belarusda qıza görə adam öldürən azərbaycanlı tələbəyə ağır cəza

Belarusun Minsk şəhərinin Zavodskoy rayon məhkəməsi 18 yaşlı Azərbaycan vətəndaşı Rüstəm Rəhimovə hökm oxuyub. Modern.az Belarus KİV-nə istinadən xəbər verir ki, Aviasiya Akademiyasının tələbəsi olan Rüstəm Rəhimov 21 yaşlı Aleksey Krivoşeyi qətlə yetirməkdə təqsirli bilinərək, 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkəcək.

Hadisə 2018-ci il noyabrın 12-də Aviasiya Akademiyasının yaxınlığında baş verib. Aleksey Krivoşeyin onun keçmiş sevgilisi ilə görüşdüyünü öyrənən Rəhimov qısqanclığını boğa bilməyərək, opponentini görüşə çağırıb. Görüşə öz dostları ilə gələn tərəflər arasında qısa müddətdə başlayan dava zamanı Rüstəm Rəhimovun opponentini 10 dəfə ayaq və tepiklə vurduğu və sonra 1 dəfə bıçaqladığı müəyyən olunub. Aleksey Krivoşeyin qanaxmadan keçdiyini bildirilib.

İş yerlərində kompüter şüalanmasının təsiri araşdırılacaq

"Risk əsaslı yanaşma önəmlidir. Fəaliyyət növündən, əmək qanunvericiliyinə düzgün əməl etməkdən asılı olaraq, sahibkarların və işəgötürənlərin risk əsaslı bölgüsünün olması çox vacibdir".

APA-nın xəbərinə görə, bunu "Strateji əmələtə planlaşdırılmasına Beynəlxalq Əmək Təşkilatının yanaşması. Əməyin təftişi və məşğulluq siyasəti" mövzusunda keçirilən konfransda Azərbaycan Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının vitse-prezidenti Vüqar Zeynalov deyib. O bildirib ki, bu, işəgötürənləri layiqli iş yerləri yaratmağa və əməyin mühafizəsinə stimullaşdırır.

"Rəqəmsal sənayeyə keçid, dünyada baş verən tendensiyaları nəzərə alsaq, bu gün ən vacib məsələlərdən biri elektromagnit şüalanmasıdır. Bu gün Azərbaycanda 5 milyona yaxın kompüter, 10 milyona yaxın mobil telefon var. Bu kompüterlərin böyük əksəriyyəti iş yerlərindədir. Kompüterlərin sayı və insanların şüalanmaya məruz qalması getdikcə artacaq. Azərbaycan Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası bununla bağlı yeni bir layihəyə başlamaq istəyir. Bu, çox vacibdir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən şüalanmanın dərəcəsi müəyyənləşdirilir. Biz də gündəlik elektromagnit şüalanmasının toplanmasına diqqət yetirmək istəyirik", - V. Zeynalov vurğulayıb.

Şimşək çaxacaq, yağış yağacaq, dolu düşəcək

• yulun 12-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava yağmursuz olacaq. Cənub küləyi axşam şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq, aralıq güclənəcək. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən Musavat.com-a bildirilib ki, havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 21-25, gündüz 30-35, Bakıda gecə 23-25, gündüz 33-35 dərəcə isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqli normaldan aşağı 752 mm civə sütunundan 749 mm civə sütununa enəcək, nisbi rütubət 60-70 faiz olacaq.

Abşeron çimərliklərində gözlənilən hava şəraiti: cənub küləyi axşam şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq, aralıq güclənəcək. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirsağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 23-24, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 24-25 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək, lakin gün ərzində bəzi şimal və qərb rayonlarında şimşək çaxacağı, yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Qərb küləyi gündüz bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25, gündüz 32-37, dağlarda gecə 12-17, gündüz 20-25 dərəcə isti təşkil edəcək.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Azərbaycanlı zəvvarlar avqustun 1-də yola düşür, kvota dolmayıb...

Azərbaycanlı zəvvarların Həcc ziyarətinə getməsi ilə bağlı müraciətlərin qəbulu davam edir. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən verilən məlumata görə, bu il Azərbaycanlı zəvvarların avqustun 1-dən 6-na qədər gedişi, avqustun 21-dən 25-nə qədər isə Azərbaycana dönüşü planlaşdırılır.

Zəvvarların təyyarə ilə yola salınması nəzərdə tutulur. Artıq Azərbaycandan Həcc ziyarətinə getmək üçün müraciət edən zəvvarların sayı 1250 nəfərə çatıb. Onu da qeyd edək ki, bu il Azərbaycandan Həcc ziyarətinə getmək üçün 1400 nəfərlik kvota ayrılıb. Zəvvarların 8 təyyarə reysi ilə yola salınması

planlaşdırılır.

Bu il Həcc ziyarətinin qiyməti 4285 ABŞ dolları təşkil

edir. Ziyarətin ötenildikindən sonra da bəzi Səudiyyə Ərəbistanında xidmətlərin və hotellərin

qiymətlərinin artması ilə əlaqədardır.

Səudiyyə Ərəbistanının rəsmi agentliyi SPA-dan verilən məlumatda isə deyilir ki, bu il Həcc ziyarəti zamanı siyasi, məzhəb şüarlarının səsləndirilməsinin qarşısı alınacaq. Bu barədə vəliəhd Məhəmməd bin Salmanın başçılığı ilə keçirilən Nazirlər Şurasının iclasında qərar verilib. Toplantıdan sonra yayımlanan bəyanatda zəvvarların ziyarət zamanı yalnız ibadətə məşğul olmaları tövsiyə edilib: "Siyasi və məzhəbi danışmalar heç bir şəkildə qəbul edilməyəcək" - deyə xəbərdarlıq edilib.

□ NƏRGİZ, "Yeni Müsavat"

Mubariz Əhmədovlu

İsraildən Ankara və Bakıya mühüm jest

Politoloq: "Səfirin addımları olduqca cəsarətli və açıqdır..."

İsrailin Ermənistanla yenidən əyləşməyə hazır olduğunu və səlahiyyətli səfiri Eliav Beloserkovski İsrail dövlətinin müstəqilliyinin 71-ci il dönümü ilə bağlı İrəvanda keçirilən tədbirdə çıxışı zamanı "erməni soyqırımı" ifadəsinə işlətməyib. Onun sözlərinə görə, bu məsələ həm də İsrail Knessetində artıq müzakirəyə çıxarılıb.

"Soyqırım" sözünün yaxın zamanlarda istifadə ehtimalını şərh edərkən, Beloçerkovski deyib ki, əsas məsələ bu və ya başqa sözün axtarışı deyil. Beloçerkovskinin sözlərinə görə, oxşar faciələrin yenidən baş verməməsi üçün vacib olan tarixi tədqiq etmək, bu hadisələri müzakirə etməkdir. Lakin səfir "soyqırım" abidəsinə ziyarət edib.

Səfirin qondarma soyqırımın adını çəkməməsi Ankara və Bakıya jestdirmi?

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Mubariz Əhmədovlu bildirdi ki, Ermənistanla İsrail arasında qondarma soyqırımın tanınması ilə bağlı çox ciddi proseslər gedir: "Ermənilər bütün dünyada nə qədər tərəfdarları varsa, bu işə cəlb ediblər. Hətta həmişə İsrailə Türkiyənin münasibətlərində gerginlik olduğu zaman dünya erməniləri bu istiqamətdə həddindən artıq aktivləşirlər. Fərsətdən istifadə edib, gerginlik dönəmində "soyqırım" tanıtmağa cəhd edirlər. Ancaq İsrailin "erməni soyqırımı" sözünü işlətməməsi səbəbinin ən əsas faktoru iki məsələdir. Bunlardan biri tarix və mentalitetlə bağlıdır. Yəni yəhudilər deyirlər ki, dünyada soyqırımı məruz qalan yalnız onların xalqıdır. Deyirlər ki, digər xalqlar, sadəcə olaraq, qırıla bilər, soyqırımı məruz qala biləzlər. Onlar soyqırım sözünü çox böyük hesab edirlər. Həm də belə yanaşmalar ki, yəhudilər olduqca ağıllıdır və yalnız onlara qarşı planlı şəkildə soyqırım həyata keçirilib. İkinci məsələ isə Azərbaycanla bağlıdır. Məlum olduğu kimi, İsrailə Azərbaycanın münasibətləri çox yüksək səviyyədədir. Ona görə də İsrailə Türkiyə arasında gerginlik olduğu zaman belə, onlar Azərbaycana görə qondarma soyqırımı tanıyırlar. İsrail Azərbaycanla olan münasibətlərə güvənir və hesab edir ki, bu münasibətlər onlar üçün çox əhəmiyyətlidir. Keçmiş SSRİ-dən gələn yəhudilər içərisində, Azərbaycan əsilli yəhudilər, obrazlı desək, onların dərin dövləti hesab edirlər. Bəziləri açıq şəkildə bunu deyirlər. Bu, faktıdır. Ermənilər isə son zaman vəziyyəti dəyişdilər ki, onların İsrailə münasibətləri qondarma soyqırımı tanımadan da qurula bilər. Hazırda İsrail bu sxem üzrə hərəkət edir. Yeni Ermənistanın təklifini qəbul ediblər".

Politoloq bildirdi ki, bu fonda Ermənistan həm də İsrailə birgə əməkdaşlıq məsələsini ortaya atıb: "Ermənistan İsrailə İrana qarşı çıxma biləcəyi ilə şübhələnir. Səfirin abidəyə baş çəkməsi məsələsinə gəlincə isə bu, Ermənistanın daxilində olan bir məsələdir. Bu abidəni İrəvandan qırağa çıxarsaq, ona "soyqırım abidəsi" deyən olacaqmı? Xeyr. Sadəcə olaraq, bu, protokol tədbiridir. Gürcülər də qondarma soyqırımı tanıyırlar. Ancaq Ermənistanla gətdikləri zaman protokol tərkibi kimi abidəyə baş çəkirlər. Eyni zamanda səfirin cəsarəti təkcə "soyqırım"la bağlı deyil. Ermənilər bu məsələni qaldırmazdan öncə, İsrailin Azərbaycana silah satması məsələsini önə çəkdi. Səfir isə dedi ki, İsrailin öz milli maraqları var və bu, tələb edir ki, Azərbaycanla əlaqədə olsun. Yəni çox cəsarətli və birbaşa bəyanat verdi. Abidəni ziyarəti məsələsi isə dediyim kimi, adi bir protokol qaydasıdır. Zaman olub ki, o abidəyə Türkiyədən gələn nümayəndə heyəti də protokol daxilində baş çəkib. Bu, sadəcə olaraq, baş çəkməkdir, "soyqırım abidəsi" deyib, ziyarət etmək deyil".

□ ƏLİ RAİS, "Yeni Müsavat"

Avropanın 2 nüfuzlu təşkilatının Azərbaycana ard-arda dəstəyinin səbəbi

Rusiya nədən Qarabağ məsələsində eyni mövqeyi nümayiş etdirmir?

İyulun 10-da Bakıda Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Valeri Gerasimov və NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali komandanı, general Tod Uolters arasında görüş keçirilib. Tod Uolters bildirib ki, NATO Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini və suverenliyini dəstəkləyir. Valeri Gerasimovdan isə belə bir açıqlama olmayıb.

Onun iki gün öncə isə Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Donald Tusk Bakıya səfəri zamanı bəyan etdi ki, Avropa İttifaqı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və müstəqilliyini dəstəkləyir və tanıyır. Hər iki böyük beynəlxalq təşkilatın rəsmisinin dilindən bu cür birmənalı mövqe nümayiş etdirilməsi Azərbaycanın uğuru sayılmaqla yanaşı, həmin qurumların ədalətli mövqeyindən xəbər verən məqam kimi şərh edilir.

Ancaq nədənsə yaxın qonşuluğumuzda yerləşən Rusiyanın siyasi, hərbi rəhbərliyinə daxil olan şəxslərin dilindən bu cür birmənalı bəyanat eşitmək ya ümumiyyətlə mümkün deyil, ya da çox nadir hallarda dolayısı və diplomatik ifadələr şəklində eşidilir.

Politoloq Nəzakət Məmmədova "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiyanın marağındadır ki, Qarabağ birdəfəlik nə Azərbaycana, nə Ermənistanla məxsus olsun: "Çünkü o, Qafqazda iki dövlət arasında "nifaq alması" olaraq qalsın və beləliklə də, Rusiyanın bölgədə varlığına hər zaman ehtiyac duyulsun. Bu, təkcə Rusiyanın siyasəti deyil, Qədim Romadan da əvvəl Makedoniya hökmdarı Filipin, Roma imperatoru Sezardan bəri imperiyalar "divide et impera"- "parçala və hökm sür" siyasəti yeridiblər və çalışıblar ki, imperiya dağılandan

sonra da heç zəbt etdikləri torpaqlardan birdəfəlik getməsinlər, orada hər zaman mövcudluqlarını davam etdirdinlər. Bizim də uzun illər tərkibində olduğumuz Rusiya digər imperiyalar kimi təşəkkül tapandan bəri əyalətləri bu prinsipə idarə edib. İmperiya xəritədən silinsə də, imperiya təfəkkürü beyinlərdən silinmir. Təəssüf ki, bu gün Rusiya siyasi-hərbi elitasında Cənubi Qafqaza da bütün postsovet məkanına olduğu kimi eyni yanaşma var: onları mümkün qədər Rusiyanın orbitinə qaytarmaq, demokratik dünyaya inteqrasiya etməyə imkan verməmək, siyasi elitalarla işləmək və ictimai rəylə hesablaşmamaq, onların iqtisadiyyatının xammal üzərində qurulması və sair. Rusiya özü necədirsə, tarixi müstəmləkələrini də özünə oxşatmağa çalışır. Qarabağ məsələsinə münasibət də digər keçmiş sovet respublikalarında yaradılan və Moskvadan idarə olunan münasibətlərdən fərqlənir. Rusiya bununla həm münasibətə işləmək və ictimai rəylə hesablaşmamaq, onların iqtisadiyyatının xammal üzərində qurulması və sair. Rusiya özü necədirsə, tarixi müstəmləkələrini də özünə oxşatmağa çalışır. Qarabağ məsələsinə münasibət də digər keçmiş sovet respublikalarında yaradılan və Moskvadan idarə olunan münasibətlərdən fərqlənir. Rusiya bununla həm münasibətə işləmək və ictimai rəylə hesablaşmamaq, onların iqtisadiyyatının xammal üzərində qurulması və sair. Rusiya özü necədirsə, tarixi müstəmləkələrini də özünə oxşatmağa çalışır.

yansda həmin müddəanın niyyətlərindən çıxarılma məsələsi gündəmə gəlib".

Politoloqun sözlərinə görə, Qərbi postsovet məkanında münasibətlərin alternativ həlli yollarını təklif etməklə, Rusiyanı münasibətlərdə əsas söz sahibi statusundan məhrum edib, tərəflərin öz aralarında həllə nail olmağa təyir: "Son günlərdə AI və NATO rəsmilərinin Bakıda məlum bəyanatları səsləndirməsi çox təqdirəlayiqdir. Artıq bunun əks-sədası işğalçı Ermənistanla və separatçı Dağlıq Qarabağda özünü büruzə verib. AI və NATO yaqin ki, "ikili standartlar"dan uzaq, konkret mövqeyə ortaya qoymağın zərurətini artıq dərk edir. Gürcüstan uğrunda AI-ABŞ-Rusiya üçbucağının latent mübarizəsi açıq savaşa çevrilib, İran məsələsi bu regionun bilavasitə hüduqlarında cərəyan edir, Çinlə Avropanın meqalayihələri Azərbaycanın da mərkəz ölkələrdən olduğu neqlyat-logistika meqalayihələrindən çox asılıdır və sair. Bütün bu və digər proseslər fonunda, üstəlik,

Amerikanın Avropa Birliyindəki "Troia atı" hesab olunan İngiltərədə Brexit tərəfdarları və əleyhdarlarının qarşıdurması, Avropa Parlamentinə may ayında keçirilən seçkilərin nəticələri, Avropada artan millətçilik və s. Avropanı yeni tərəfdarlarla daha konkret olmağa vadar edir. Xüsusən İran məsələsində ABŞ-la fikir ayrılığı, İranın təcridinə imkan verməmək AB-nin əsas məqsədlərindəndir. Ermənistan AB üçün etibarlı tərəfdar deyil, çünki siyasi hakimiyyət ABŞ-ın, hərbi hakimiyyət isə Rusiyanın tabeliyindədir. Gürcüstan isə vəziyyət mürəkkəbdir. Belə bir şəraitdə Cənub Qaz Dəhlizi ilə Avropa ilə birləşən, sabit, təhlükəsiz, İranın yüzlərlə kilometr sərhəd qonşusu, Çinlə Avropanın yolu üzərində yerləşib qitənin birləşmə layihələrinə dəstək verən Azərbaycan AB-yə daha çox lazımdır, nəinki Ermənistan. Tuskun da, Uoltersin də bəyanatlarının arxasında bu məqamın olması istisna edilmir".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

İşığı sönənlər

Elçin PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Avropa İttifaqı (Aİ) Şurasının prezidenti Donald Tusk da erməniləri məyus etdi. Hər halda, bunu ermənilər özləri deyir və məlumatı tirajlayırlar. Avropanın aparıcı təşkilatının rəhbəri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan etməklə yanaşı, nə Bakıda, nə də İrəvanda "millətlərin öz müqəddəratını təyin etməsi" hüququndan danışmayıb ki, bu da ermənilərə "ox" kimi deyib.

Artıq neçənci dəfədir ki, ermənilər uğursuzluğa düşər olduqlarını bu şəkildə etiraf edirlər. Bundan əvvəl Fransa məhkəməsi Arnuvil şəhəri ilə Dağlıq Qarabağdakı erməni separatçıları arasında imzalanan "Dostluq Xartiyası"ni ləğv edəndə də ermənilər şok keçirmişdilər. Ermənilər bu imzalanmadan sonra sevincək olmuşdular ki, artıq beynəlxalq aləmə çıxırlar, işğal etdikləri şəhərləri dünyanın apancı ölkələrinin şəhərləri ilə "qardaş" edirlər, deməli, Qarabağ məsələsinin həlli bitdi...

Amma erməni lobbisinin güclü olduğu, hətta Ermənistanı "bacısı" adlandıran Fransanın Azərbaycan torpaqları üzərində alver aparılmasına qarşı çıxması işğalçıları haldan-hala saldı. Ötən həftə, ATƏT Parlament Assambleyasının Büro iclasında Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı Azay Quliyev ikinci müddətə təşkilatın vitse-prezidentliyinə namizədliyi təsdiq edildi. Dövlətimizin adına uğurdur. Azay Quliyev indiyədək olduğu kimi, bundan sonra da Ermənistanın işğalçılıq siyasətini ifşa edəcək bu qurumda. Yeri gəlmişkən, ATƏT PA-nın 28-ci illik sessiyası çərçivəsində Siyasi Məsələlər və Təhlükəsizlik üzrə Ümumi Komitəsinin iclasında Azərbaycan üçün olduqca vacib qətnamə qəbul olundu.

Bəzən beynəlxalq təşkilatlar Qarabağ məsələsini postsovet məkanındakı digər münaqişələrdən fərqləndirməyə çalışırlar. Ancaq artıq hamısına "bir gözle" baxmağa başlayırlar ki, bu da erməniləri çox narahat edir.

İşğalçı ölkənin uçuruma yuvarlanması prosesi başlayıb, özü də bu, yeni məsələ deyil. Təsəvvür edin, Ermənistan hətta üzv olduğu Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatındakı baş katib postundan məhrum edilib və həmin yer faktiki olaraq boş qalıb. Yeri boş saxladılar, amma erməniyə vermədilər, özü də müttəfiqləri!

Yaxud Avrasiya İqtisadi İttifaqının Qazaxistanın paytaxtı Nur-Sultan şəhərində keçirilən sammitində, qurumun fəxri sədri Nursultan Nazarbayevın şərəfinə təsis edilən "Nazarbayev" ordeni Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyandan başqa, az qala hamıya verildi. Bu, münasibətdir.

Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan mayın ortalarında ABŞ səfərindən "əli ətəyindən uzun" qayıtmışdı. Vaşinqtondakı erməni səfirliyinin söylərinə baxmayaraq, onu ABŞ-da heç bir yüksək vəzifəli məmur qəbul etməmişdi. Ermənistan Rusiyaya qoşulub Suriyaya hərbi göndərdi, ABŞ tərəfindən cəzalandırıldı. İndi də Rusiya xəbərdarlıq edib ki, 2020-ci ilin yanvarında Ermənistanla satılan qazın qiyməti növbəti dəfə artırılacaq. İşğalçı ölkənin qışı çox maraqlı olacaq...

Və... indi də Ermənistan qararıyla qərq olub. Əslində bu, bir stansiyanın sıradan çıxmasının məntiqi nəticəsi deyil. İşğal yolu tutan, qonşusunun ərazisində öz xoşbəxt gələcəyini qurmaq istəyən, bəşəri cinayətlər törədən qəhrəman kimi təqdim edən bir cəmiyyətin, bir dövlətin axırı qararıyla məhkumdur.

İşıqlı Azərbaycan isə beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməkdə, mühüm görüşlərin keçirildiyi məkan statusu qazanmaqdadır. Sonuncu dəfə ABŞ və Rusiya generalları Bakıda görüşdü. Bu, seçimin ciddi səbəbləri və əsasları var...

Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə ardıcıl uğurlar qazanması isə böyük qələbəmizə doğru atılan addımlardır. Bu, kiçik qələbələrin əslində böyük əhəmiyyəti var. Bu gün bizi savaşıq yolu ilə torpaqlarımızı azad etməyə qoymayan gücləri inandırmaq, onları başqa yolumuzun olmadığına əmin etmək çox vacibdir. Düşməni öz işiğinin hayında ikən biz də öz işimizlə məşğul olaq. Yeter ki, hər kəs üzərinə düşəni etsin. Ermənistan məkrli siyasətindən əl çəkərsə, ona yardım əlini uzadan, ilk olaraq işiğini verən Azərbaycan olardı...

Azərbaycanda müxtəlif istiqamətlərdə islahatlar aparılır. Məhkəmə-hüquq sistemində də bu yöndə addımlar atılır. Deputatların, vəkillərin, bir çox müşahidəçilərin qənaətinə görə isə Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar bir qədər ləng gedir. Hər kəsin bu sahədə gedən islahatlardan böyük gözləntiləri var. Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Çingiz Qənizadə məhkəmə-hüquq islahatları ilə bağlı çıxışlarında bu sahədə durumun yaxşılaşdırılması üçün korrupsiyaya bulaşmamış gənc kadrların məhkəmə hakimiyyətinə gətirilməli olduğunu vurğulayıb.

Məhkəmə-hüquq islahatlarına dair fərmandan 3 ay ötdü - nə dəyişib?

Vəkil: "İşlərlə bağlı SMS bildirişlər gəlməyə başlayıb"
Deputat: "Hakimlərə 10 min manat aylıq məvacib verilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmişik"

Elçin Sadıqov

Deputat bildirib ki, ölkə başçısının məhkəmə hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında fərmanına uyğun olaraq "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Qanuna dəyişiklikdən başqa bir sənədin parlamentə daxil olduğunu şahidi olmayıb.

Bu ilin aprelinə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin bir qrupu ilə görüşdə "məhkəmə-hüquq sahəsində islahatlara çox ciddi ehtiyac" olduğunu deyib, bundan əvvəl isə "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərman imzalayıb. Məhkəmə-hüquq sistemi üzrə təhlilçilər hesab edirlər ki, islahatlar hakimlərin müstəqilliyi, peşəkar təlimlər, maaş artımı, ittiham sistemi, prokurorluq-hakim münasibətləri sahələrində olmalıdır.

Tanınmış vəkil Elçin Sadıqov deyir ki, ötən müddət ərzində texniki xarakterli yeniliklər var: "Ancaq məhkəmə qərarlarının qəbulunda ədalətli, işə yanaşmada dəyişiklik hiss olunmur".

Elçin Sadıqov hesab edir ki, fərmanın icrası üçün ABŞ Məhkəmə sistemində uğurla tətbiq olunan "nəticələrin öncədən görülməsi praktikasına" müraciət olunmalıdır: "Bu, məhkəmə prezidentləri əsasında nəticələrin öncədən görünməsi, təxmin ediləsidir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan-

da da məhkəmə prezidentləri formalaşmalıdır. Hər bir insan bu və ya digər mübahisənin gələcəkdə necə həll oluna biləcəyini əvvəlcədən görməlidir. Qanun məhkəmələr tərəfindən birmənalı tətbiq olunmalıdır. Azərbaycanda isə praktikada hətta Ali Məhkəmədə belə eyni xarakterli işlər üzrə fərqli qərarlar qəbul edilir. Bu cür yanaşma haqlı olaraq vətəndaşların narazılığına səbəb olur, məhkəmələrə inamı sarsıdır".

Vəkil eyni mahiyyətli işlər üzrə fərqli qərarların qəbulunu səbəblərinə də toxunub: "Məhkəmə hüquq islahatları ilə bağlı fərmanda da məhkəmələrdə korrupsiya hallarının mövcudluğu vurğulanır. Korrupsiya, məhkəmələrin qeyri-müstəqil olmaları son nəticədə eyni mahiyyətli işlər üzrə fərqli qərarların verilməsi kimi halların ortaya çıxmasına səbəb olur".

Elçin Sadıqov deyir ki, islahatlar hakimlərin maddi vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasını da əhatə etməlidir: "Hakimlər bu gün gördüklərin işlərin müqabilində uyğun olmayan məvacib alırlar. Hakimlərin baxdıqları işlərin həcmi olduqca çoxdur. Bu gün Ali Məhkəmədə bir prosesdə çıxış edəcəkdim. İş üzrə hakim bizə qədər 30 işə baxmışdı. Yeni hakimlərin iş həcmi çox böyükdür. Elə gün olur ki, hakim 40 və artıq işə baxır. Bu həddən artıq ağır yüküdür. Bu ağır yükə bağlı

məhkəmələr müəyyən sənədlər, bildirişlər, qərarlar göndərməlidirlər. Bütün bu yük hakimlərin üzərinə düşür. Düzdür, dövlət büdcəsindən bu işləri görmək üçün müəyyən məbləğ ayrılır. Amma həmin məbləğ də yeterli deyil. İş həddən artıq çoxdur, həmin işlərlə bağlı yazışma, göndərişlərin

ki, dəyişikliklər məhkəmə-hüquq sistemində ən azı müsbət istiqamətdə bir sıra problemlərin həllinə köməklik göstərəcək".

Fazil Mustafa fərman verildən sonra ötən müddət ərzində dəyişikliklərin hiss olunmaması ilə bağlı suala belə cavab verib: "Hər halda, or-

Fazil Mustafa

xərcləri də böyükdür. Hesab edirəm ki, bu xərclər bütünlüklə dövlət hesabına qarşılanmalıdır. Hakimlərin minimal əmək haqqının 5 min manat olması vacibdir ki, korrupsiya ilə məşğul olmasınlar".

Elçin Sadıqov hakim köməkçilərinin korrupsiya əlaqələrində vasitəçiliyi haqda fikirlərə də münasibət bildirib. O deyib ki, hakimlərin köməkçilərinin də əmək haqları yüksək olmalıdır: "Köməkçilər texniki məsələləri, yazışmaları aparır. Təbii ki, qeyri-prosessual məsələlərin də şahidi oluruq. Təbii ki, bu da yolverilməzdir. Köməkçilərə də yüksək əmək haqqı verilməli, qeyri-prosessual məsələlər müəyyən olunduqda məsuliyyətə cəlb ediləməli, cəzaya çətdirilməlidirlər".

Elçin Sadıqov "Fərman verildən gündən sonra məhkəmələrin işində nə dəyişib" sualına "İşlərlə bağlı sms bildirişlər gəlməyə başlayıb" cavabını verib.

Deputat Fazil Mustafa deyir ki, hazırda məhkəmə-hüquq islahatları ilə bağlı hazırda yeni bir situasiya yoxdur: "Yəqin ki, sənədlərin hazırlanması mərhələsi olduğuna görə son vaxtlar hər hansı bir müzakirələrə dəvət olunmuruq. Ümumilikdə verilmiş fərman ölkə başçısının bu istiqamətdə iradəsinin göstəricisidir. Bu istiqamətdə dəyişikliklər edilməsi nəzərdə tutulur. Ümid edək

tada iradə var. Bunun praktiki-kada nə dərəcədə tətbiq olunacağını söyləmək çətinidir".

Deputat deyir ki, məhkəmə-hüquq islahatları ilə bağlı fərmana uyğun olaraq məhkəmə hakimlərinin köməkçilərinin funksiyalarının dəqiqləşdirilməsi, qanuna əməl edilməsi vacibdir: "İlk növbədə hakimlərin əməkhaqları məsələsi həll olunmalıdır. Biz hakimlərə 10 min manat aylıq məvacib verilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmişik. Hakimə yüksək əmək haqqı verilməlidir ki, gözü başqa yerdə olmasın, problemlərini özü həll edə bilsin. Hakimlərə yüksək əmək haqqı verilməlidir ki, rüşvətə meyl etməsinlər".

Deputat qeyd edir ki, belə bir dəyişiklikdən sonra hakimlərin qeyri-prosessual münasibətlərə görə sərt cəzalandırılmasını tətbiq etmək olar: "Hakimlərə imkan vermək lazımdır ki, öz funksiyalarını yerinə yetirsinlər, bundan sonra qanunların sərtləşdirilməsi də mümkündür".

Ali Məhkəmənin hakimi Vafəddin İbəyev BBC News Azərbaycancaya şərhində məhkəmə-hüquq sistemində "islahatlar aparılması üçün konkret misal deyə bilməyəcəyini" vurğulayıb.

Azərbaycanda hakimlərin vəzifə maaşları sonuncu dəfə 2018-ci ilin mayında artırılıb.

□ **E.HÜSEYNOV,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda GMO məhsulların siyahısı açıqlanıb. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin şöbə müdiri Mansur Piriyyəv genetik modifikasiya olunmuş (GMO) bitki növlərinin siyahısını yayıb. Siyahıda 30 bitki növünün adı var.

Buraya pomidor, yemiş, alma, kartof, lobya, qarğıdalı, şirin bibər, badımcın gavalıdan tutmuş yoncaya, kətana, şəkər qamışına kimi bir çox məhsul növlərinin xüsusi sortları daxildir. Sortları isə əsasən Kanada, Çin, Meksika, ABŞ, Yaponiyaya məxsusdur.

Qeyd edilib ki, hazırda dünyada istehsal edilən genetik modifikasiya olunmuş bitki növlərinin sayı cəmi 30-dur. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) genetik modifikasiya edilmiş bitkilərin istehlakının insan üçün təhlükəsiz olması ilə bağlı bildirir ki, bu cür bitkilərin həm qida, həm də yem kimi istifadəsinə icazə verilən ölkələrdə heç bir sağlamlığa yönəlməmiş əks təsiri aşkar olunmayıb. **Sitat:** "Avropa Komissiyasının verdiyi məlumata əsasən, 25 il ərzində 500 müstəqil tədqiqat müəssisəsində həyata keçirilmiş 150 tədqiqat layihəsi zamanı GMO-nun təhlükəli olması ilə bağlı heç bir nəticə əldə olunmayıb. Hazırda da dünyanın bir çox ölkəsində GMO istehsalı ilə məşğul olan şirkətlər mövcuddur".

Burada əsas diqqət çəkən məqam ÜST-nin GMO-nu təhlükəsiz hesab etməsidir. Çünki Azərbaycan mütəxəssislərinin əksəriyyəti bunu insan orqanizmi üçün təhlükəli hesab edir.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirdi ki, bütün dünyada istehlakçılar aldadılır: "İnsanların sağlamlıq və uzunömürlü olması onun özündən və ailəsindən başqa heç kimə lazım deyil. Heç bir dövlət ölkənin 80 faizinin pensiyaçı olmasını və dövlət büdcəsindən "yeməsini" istə-

GMO məhsullar süfrələrimizdə: yeyək, yeməyək?

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı onların təhlükəsiz olduğunu bəyan edir, yerli mütəxəssislər isə SOS signalı verir; **Eyyub Hüseynov:** "İstehlakçılar aldadılır..."

mir. Bütün dünyada istehlakçı hüquqları pozulur, onlar aldadılır. Ən inkişaf etmiş dövlətlərə belə büdcədə pul lazımdır. Ona görə də Avropa İttifaqının direktiv sənədləri,

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı və digərləri istehlakçıları aldatmaq məqsədilə məşğuldurlar. Bütün tibb müəssisələri, dərman şirkətləri xəstə istəyir. Bütün tibb dünyası xəstə is-

tehməyə çalışır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının belə bir açıqlama verəcəyini gözləyirdim. Ümumdünya Ticarət Təşkilatından isə 100 dəfə artıq gözləyirəm. Mən istehlakçı hüquqlarını qoruyan beynəlxalq qurumda çıxış edərkən də bildirdim ki, biz çoxdan ÜST-yə uduzmuşuq. İldən-ildə dünyada yalnız pul qazanmaq məqsədi ilə irəliləyir və bütün dünyaya nüfuz edir. Təəssüf ki, bunun qarşısında heç kim dayanıb bilməyəcək. Azərbaycan da bunun lobbiçiliyini

təyir. Elə bir məntiq yoxdur ki, ÜST-nin insanların sağlamlığını düşündüyünü izah etsin".

E.Hüseynov onu da vurğuladı ki, ÜST-nin bu açıqlaması kapitalizm maraqlarından doğur: "Sovet hökuməti əsgərlikdə olan gənclərə havayı olaraq ən zərərli siqareti paylayırdılar. Bütün dünya siqaretin zərərli olduğunu bilir, bunu niyə edirdilər. Hətta sovet hökuməti kimi sosialist ölkəsi belə bununla insanların çox yaşamasını istəmədi. Bütün dünyada insanlar özlerini aldadırlar ki, guya hansısa standartlar var. Buna intersubektivizm deyirlər. Bu da kapitalizmin mahiyyətindən doğan məsələdir. Mən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının belə bir açıqlama verəcəyini gözləyirdim. Ümumdünya Ticarət Təşkilatından isə 100 dəfə artıq gözləyirəm. Mən istehlakçı hüquqlarını qoruyan beynəlxalq qurumda çıxış edərkən də bildirdim ki, biz çoxdan ÜST-yə uduzmuşuq. İldən-ildə dünyada yalnız pul qazanmaq məqsədi ilə irəliləyir və bütün dünyaya nüfuz edir. Təəssüf ki, bunun qarşısında heç kim dayanıb bilməyəcək. Azərbaycan da bunun lobbiçiliyini

aparan insanlar var. Ölkə prezidentinin bununla bağlı əhəmiyyətli qərarları var. Təəssüf ki, bütün dünya istehlakçıları aldadan bu cür tezislər də irəli sürülür".

Tibb elmləri doktoru Adil Qeybullayev da "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlərin təsiri ilə bağlı birmənalı rəy yoxdur: "Çünki bu, genetik dəyişmiş məhsuldir. Bu, orqanizmə bir kütlə kimi daxil olur və ondan energetik plastik material kimi maddə istifadə olunur. Yəni onun orqanizmə hansı neqativ təsirinə olması ilə bağlı fikirlər mübahisəlidir. O baxımdan GMO-nun tam xeyirli və ya ziyanlı olmasını heç kim dəqiq deyə bilməz. Mən hesab edirəm ki, GMO orqanizminin tarixi böyük olmadığından aparılan tədqiqatların yekunları tam əsaslı deyil. O baxımdan da zaman lazımdır. Genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlərin meydana çıxması yer kürəsində onun resurslarına uyğun olmayacaq dərəcədə insanların artması ilə bağlıdır və orqanizminin həllinə yönəlib. Çünki insanlar qida çatışmazlığından əziyyət çəkirlər. Üçüncü dünya ölkələrində aclıq var və ona görə də GMO ortaya çıxıb. Ancaq hələ ki bu gün bu məsələnin həlli genetik modifikasiya olunmuş orqanizmlərdən keçir. Bu məhsullar elədir ki, əkilərkən kiçik ərazidən böyük həcmdə məhsuldarlıq əldə etmək olur. Onun hesabına orqanizminin həll etmək mümkündür".

Q Nərgiz LİFTİYEVƏ, "Yeni Müsavat"

Avropa Parlamentinə yeni seçkilər Azərbaycana nə vəd edir?

Ekspert: "Ermənilərin böyük olduğu illüziyasını yaratmaq lazım deyil..."

Ötən həftə Avropa Parlamentinin sədri vəzifəsinə keçirilən səsvermə zamanı 4 namizəddən heç biri lazımı sayda səs toplaya bilmədiyindən ikinci mərhələ keçirildi. İkinci mərhələdə İtaliyalı David-Mariya Sassoli Avropa Parlamentinin yeni sədri oldu. Ötən çağırışda vitse-spiker olan 63 yaşlı deputat səsvermənin ikinci mərhələsində palata üzvlərinin əksəriyyətinin səsini qazandı.

Seçkilərdə Sosial Demokratların (S&D) namizədi, İtalyan David Mariya Sassoli, Avropa Yaşillər Partiyasının (EFA) namizədi, Alman Ska Keller, Avropa Birləşmiş Solu-İskandinav Yaşıl Solunun (GUE/NGL) namizədi, İspan Sira Rego və Avropa Mühafizəkarları və İslahatçılarının (ECR) namizədi, Çexiyalı Yan Zahradil sədr vəzifəsi uğrunda mübarizə aparırdılar.

Qeyd edək ki, Avropa Parlamenti 28 üzv ölkənin 751 nümayəndəsindən ibarətdir. Avropa İttifaqı qurumları içində birbaşa xalq tərəfindən seçilən yeganə orqan olan Avropa Parlamentinin sədri parlamentin rəsmi nümayəndəsi kimi bütün işləri idarə edir. AP-nin üzvləri 5 il müddətinə seçilir, AP sədri hər 2,5 ildə dəyişir. Sədr parlament üzvlərinin səs çoxluğu ilə müəyyən olunur.

"Yeni Müsavat" a danışan ekspert Yeganə Hacıyeva hesab edir ki, 2019-cu ilin Avropa Parlamentindəki seçkilər stratejidir: "Ümumiyyətlə, Avropa Birliyinin bu il keçirilən seçkiləri çox stratejidir. Bu seçkilərdə Avropa qurumlarında təmsil olunan siyasi qrupların yerdəyişməsindən Avropa Birliyinin gələcəyi asılıdır. AP-nin namizədləri arasında David-Mariya Sassoli daxili səsvermə nəticəsində 667 nəfərdən 345 nəfərin səsini qazanıb. Bu, "50+1" deməkdir. Yeni 50 faiz və əlavə də 1 nəfər. Bu seçkilərdə Avropa komissiyasının prezidenti, Avropa Xarici Təhlükəsizlik Məsələləri üzrə Ali Komissar, Mərkəzi Bankın və Avropa Şurasının, o cümlədən Avropa sammitinin prezidentləri dəyişir. Yaxın günlərə planlaşdırılan sessiyada bu 4 mövqenin təsdiqlənməsi prosesi olacaq".

Ekspert bildirib ki, Avropa Parlamentində postların təyinatında erməni lobbinin təsiri mümkün deyil: "Bu, o qədər böyük institutdur ki, onların dəstəklədikləri və ya digər qruplar mövcuddur. Yeni konkret desək, ermənilərin bu pozisiyada dəstəklədikləri Çexiyadan olan Yan Zahradil və İspaniyalı Sira Rego idi. Onları birbaşa olaraq Fransada, Al-

maniyaşayan kürd və ermənilər dəstəkləyirdilər. Avropa Parlamentində erməni lobbi qrupu maşa olaraq istifadə edilir. Yeni bu, o qədər böyük qurumdur ki, ermənilərin çapı o qədər böyüklüyə çatmır. Ancaq əlbəttə ki, istər Türkiyəyə, istərsə də Azərbaycana qarşı iqtisadi maraqların təmin olunması üçün xüsusilə də son illərdə ermənilərdən maşa ola-

raq istifadə edən siyasi qruplar oldu. Bu siyasi qruplar isə daha böyük lobbi qruplarının əlindəki maşa idi. Erməni lobbi qrupunun Azərbaycana qarşı Avropa qurumlarında rolu Trans-Xəzər və Cənub-Şimal, Şərqi-Şimali koridorlarında payların müəyyən olunmasına qədərdir. Avropa Birliyinin şərqə doğru genişlənməsi proqramında, kommunikasiya və

eyni zamanda nəqliyyat xətlərinin çəkilməsində, dividendləri qazanılmasında ermənilərdən bizə qarşı istifadə cəhdlərini görürük. Lakin bununla belə, ermənilərin böyük olduğu illüziyasını yaratmaq lazım deyil".

Ekspert söylədi ki, indiki məqamda Azərbaycan öz pozisiyasını iqtisadi və siyasi maraqlarının üzərində qurmalıdır: "Avropa Birliyi ilə Rusiya, İran münasibətləri və eləcə də Çinin qitələrarası nüfuzunun artırılmasına yönəlik siyasəti ələ gətirdi ki, Azərbaycan 10 il bundan öncəki mövqeyində deyil. Reallıq budur ki, Azərbaycan qitələrarası kommunikasiya və strateji nəqliyyat oyunçusuna çevrilib. Azərbaycan bu yerindən istifadə edərək Avropa Parlamentində işini qurmalıdır və əminəm ki, quraçaq. Deyə bilirik ki, ölkədə aparılan kadr islahatları nəticəsində təyin olunan şəxslər və yeni parlamentin çox güclü olaçağı düşünülən tərkibi bizim iqtisadi maraqlarımızın üzərində qurulan, milli maraqlarımızın müdafiəsini təmin edəcək. Avropa Parlamenti də bu maraqlarımızın təmin olunduğu beynəlxalq təşkilatlardan biri olacaq".

Q Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Həmkəndlimizin ləzgi qardaşı

Xalid KAZIMLI

Tələbə vaxtı bir kənddən olan və bir-birinə yaxından-uzaqdan qohumluğu çatan dörd gənc yataqxanada bir otaqda qalırdıq. Bizdən əvvəl də bu otaqda azı 10 il ərzində tələbə həmkəndlilərimiz qalmışdı, estafeti bizə vermişdilər.

Bir gün axşam saat 9-10 radələrində otağımızın qapısı döyüldü və içəri 33-35 yaşlarında plaşlı, şərflə (martin əvvəlləriydi) bir kişi girdi. Adam içəri girən kimi özünü təqdim etdi: "Mən Ləzgiyəm, tanıdınız?"

Tanıdım. O, vaxtilə həmkəndlimiz İlhamla birlikdə bu otaqda qalmışdı. Onu ona görə tanıyırdıq ki, barəsində İlham da çox danışmışdı, onlardan aşağı kurslarda oxuyan tələbələr də. Onun əsl adı ya Nizam, ya Nizami idi, amma institutda oxuduğu zaman fakültədə hamı ona məhz Ləzgi deyirmiş və balakənli balası bu adı tam "özəlləşdiribmiş".

Ləzgi içkiliydi. Yer göstərdik, plaşını çıxarıb oturdu. Çay süzdük. Söhbətə başlayan kimi Ləzgi dedi ki, siz İlhamın kəndçilərinsiniz, eləmi. Təsdiqlədik.

O, bu informasiyanı, güman ki, haradasa rastlaşdıqları vaxt İlhamdan öyrənmişdi. Ləzgi dedi: "Biz İlhamla qardaş olmuşuq. Çox keflər eləmişik. Bizim tələbəliyimiz əla keçdi".

Xəbərimiz vardı. Doğrudan da onların tələbəlikləri sovet dövrünün ən yaxşı vaxtlarına düşmüşdü, ata-anaları imkanlı olmuşdu, heç bir sınıntı-filan çəkməmişdilər, barələrində "əfsanələr", məzəli söhbətlər gəzirdi. Biri beləydi ki, bir gün İlham, Ləzgi və bir başqa tələbə yoldaşları Göygöldə ayaqları yer tutmayana qədər içir, taksiyə oturub yataqxanaya gəlirlər. Taksi yataqxanasının önündə dayanır, amma bunlar düşmürlər, deyirlər, üçüncü mərtəbəyə sür. Sürücü arif adam çıxır, maşını yataqxanasının önündəki hovuzun ətrafında fırlayır, saxlayır, deyir, düşün, 3-cü mərtəbədir. Sərxoş tələbələr sakitcə düşüb gedirlər.

Bu əhvalatı soruşduq, Ləzgi xeyli güldü və dedi ki, hələ başqa məzəli söhbətlər də var. Amma o, içkili və yorğun idi, həmin əhvalatları danışmadı, eləcə kədərli şəkildə susdu.

Bir azdan sonra Ləzgi çarpayılardan birini göstərərək dedi ki, burada yatacaq, çünki o vaxt burda yatıb. Etiraz etmədik, dedik, harda istəyirsən, orda yat. Ləzgi üst paltarlarını çıxaranda əlini cibinə saldı, bir qom pul çıxarıb masanın üstünə atdı, dedi, biz İlhamla qardaş olmuşuq, siz də onun kəndçilərinsiniz, bu pulla yeyib-içərsiniz.

Pulların bir yarısı masanın üstündə qaldı, bir yarısı yerə səpələndi. Yığıb, saydıq, dəstələdik, 300 manatdan çox pul idi. Bilirdik ki, hansısa müəssisədə baş iqtisadçı vəzifəsində işləyən Ləzginin bu əliçatıqlığı təkəç içkili adamın səxavəti deyil, xasiyyəti belədir.

Ləzgi təxminən 1 saat yatdı, sonra qalxdı, dedi, doğma qardaşı da bu yataqxanada, ikinci mərtəbədə qalır, onun yanına getməlidir. Durdu, geyindi, qapıdan çıxmaq istəyəndə masaya atdığı pulu özünə vermək istədik, götürmədi, dedi, sizə qurbandır. Çıxdı.

Biz dedik, 5 manat deyil, 10 manat deyil, 300 manatdan çox puldur, bu qədər bəxşiş olmaz, sabah qardaşına qaytararıq.

Səhər açıldı, sübh tezəndə biz pulu aparıb Ləzginin qardaşına verdik, bildirdik ki, o, yuxudan durub rayona getmək istəyəndə cibində pul olmadığını görəcek və tələbə qardaşından pul alıb gedəcək.

Mən Ləzginin bir daha çox sonralar, 7-8 il bundan əvvəl Xırdalanda, İlhamın hüsr məclisində gördüm. Xəbər tutub gəlmişdi. Rəhmətliyin qohumu-qardaşı ağlayıb kirimişdi, amma Ləzgi kirimirdi. Biz (bir neçə nəfər köhnə tələbələr) bir tərəfə çəkilib söhbət edəndə, o, bir neçə dəfə təkrar etdi: "Biz İlhamla qardaş olmuşuq, qardaşdan da artıq olmuşuq".

Düz deyirdi, onlar doğrudan da 4 il 7 ay tələbə yoldaşı olmuşdular, amma ömürlük qardaşa çevrilmişdilər.

Sözü nəyə gətirirəm? Azərbaycanda yaşayan, birlikdə tələbəlik keçirən, əsgərlik çəkən, bir kollektivdə çalışan hər kəsin o cür ləzgi, talış, kürd, avar, tat, qırz qardaşları var. Onlar ömürlük qardaşlardır.

Heç kim bu dostluğa, qardaşlığa əbəs yerə pəl vurmağa, araya nifaq salmağa çalışmasın. Belə qardaşlıqlar minlərlə, on minlərlədir.

Böyük dövlətlərin xüsusi xidmət orqanları kiçik dövlətləri tam itaət altında saxlamaq üçün vaxtaşırı etnik azlıqları qızışdırmağa çalışır, amma başarılı ola bilmirlər. Çünki hərbi xidmətdə, tələbəlikdə yaranan, yaşanan "qardaşlıqlar"dan bixəbərdirlər, onun nə qədər önəmli faktor olduğunu bilmirlər.

Ləğv olunmuş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin sabiq səfi Eldar Mahmudovun əmisi oğlu Vüqar Mahmudovun işi üzrə məhkəmə prosesi aylaardır ki, baş tutmur. Sabiq nazirin əmisi oğlunun işi üzrə son prosesdə elan olunub ki, o, məhkəməyə gətirilməyib.

Məsələ ondadır ki, Vüqar Mahmudov Eldar Mahmudovun "sağ əli" hesab edilirdi. V.Mahmudov rəsmiyyətdə Eldar Mahmudovun köməkçisi statusunda olsa da, qeyri-rəsmi şəkildə bir çox hallarda nazir müavinlərindən artıq səlahiyyətli olub. İddialara görə, onun kabinetində bir neçə iri

məmək planları var. Yeni Eldar Mahmudova və yaxınlarına ölkədən çıxmaq yasağı qoyub, hərəkət sərbəstliyi verilir.

Qeyd edək ki, V.Mahmudov Cinayət Məcəlləsinin 179.3.1-ci (mütəşəkkil dəstə tərəfindən mənimsəmə və ya israf etmə), 179.3.2-ci (külli miqdarda mənimsəmə və is-

qar Mahmudov özünü ittihamlar üzrə təqsirli bilmir, ittihamları qəbul etmir. Onun yüngül cəza ilə məhkəmədən azad olunacağı da istisna deyil. Yada salaq ki, Vüqar Mahmudov həbs olunan günlərdə Eldar Mahmudovu da Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinə

Eldar Mahmudovun əmisi oğlunun

məhkəməsində müəmmalı sükut

Vüqar Mahmudovu aylardır səbəb göstərmədən məhkəməyə gətirmirlər

Vüqar Mahmudovun hansı səbəbdən məhkəməyə gətirilmədiyini deyə bilməyib. Vüqar Mahmudovun cinayət işi üzrə ittiham aktı Bakı Hərbi Məhkəməsinə bu ilin aprelinde daxil olub. Amma ötən müddət ərzində Vüqar Mahmudov cəmi 1 dəfə məhkəmə qarşısına çıxarılıb. Sonradan isə proses qeyri-müəyyən səbəbdən təxirə salınır. Bu ayın əvvəlində keçirilməli proses Vüqar Mahmudovun iştirakı təmin edilmədiyinə görə təxirə salınıb. May ayında keçirilən son proses də eyni səbəbdən təxirə düşmüşdü. Növbəti proses iyulun 22-nə təyin olunub.

Eldar Mahmudovun əmisi oğlu Vüqar Mahmudovun cinayət işi hakim Elbəy Allahverdiyevin icraatındadır. Sabiq nazirin əmisi oğlu Vüqar Mahmudov 2017-ci il noyabr ayının əvvəlində həbs edilib. O, hədə-qorxu ilə pul tələb etməkdə ittiham olunur. Cinayət işi üzrə 7 nəfər zərərçəkmiş var. Həmin şəxslərdən biri "Bakı Metropoliteni" QSC-nin sabiq rəisi Tağı Əhmədovdur. Digər zərərçəkmişlər isə general Akif Çovdarov və Elçin Quliyevin cinayət işində zərərçəkmiş qismində tanınan şəxslərdir. Vüqar Mahmudovun həbsi də gözlənilməz oldu. Sonradan belə xəbərlər vardı ki, onu ibtidai istintaq dövründə uzun-uzadı dindirilmələrlə yormayıblar. Bir neçə dəfə sorğu-sual olunub, qısa dindirilmələr əsasən Vüqar Mahmudova verilən mənimsəmə ittihamı üzrə olub. Vüqar Mahmudovun həbsinin ilk günlərində yayılan məlumatlarda bildirilirdi ki, onu Eldar Mahmudovun qanunsuz fəaliyyətinə dair də sorğu-sual ediblər...

seyf olub. Həmin seyflərə iş adamlarından, müxtəlif vəzifə sahiblərindən, məmurlardan toplanan "xəraclar" yığılıb və oradan da daşınıb...

Vüqar Mahmudovun bu epizodlar üzrə dindirildiyi haqda məlumatlar vardı. Əsasən ləğv edilmiş MTN tərəfindən cəzalandırılan şəxslərdən yığılan pullar Vüqar Mahmudov tərəfindən toplanaraq bu haqda nazirə məruzə olunmuş. Vüqar Mahmudovun həbsindən sonra yayılan xəbərlərdə onun ifadəsi əsasında Eldar Mahmudovu həbs etmək istəyinin olduğu da vurğulanırdı. Son məlumatlara görə, artıq Vüqar Mahmudova qarşı belə bir tələb irəli sürülmür. Belə iddialar var ki, Eldar Mahmudova qarşı əvvəlki sərt münasibət yoxdur. Hətta belə iddialar da var ki, Eldar Mahmudova əhəmiyyətsiz bir vəzifə verilməklə, yaxınlarını şərti cəzalarla azad etməklə ölkə daxilində nəzarət altında tutmaq, xaricə qaçmasına imkan ver-

raf etmə), 182.3.1-ci (külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədi ilə hədə-qorxu yolu ilə tələb etmə), 182.3.2-ci (külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədi ilə hədə-qorxu yolu ilə tələb etmə), 302.1-ci (əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirmək səlahiyyətinə malik olmayan şəxslər tərəfindən belə tədbirlərin keçirilməsi, habelə əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirmək səlahiyyətinə malik olan şəxslər tərəfindən həmin tədbirlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş əsaslar olmadan keçirilməsi şəxsin hüquq və qanunla qorunan mənafelərinin əhəmiyyətli pozulmasına səbəb olduqda), 302.2-ci (eyni əməllər gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələrdən istifadə edilməklə törədildikdə) və 341.2.1-ci (bir qrup şəxs tərəfindən, ağır nəticələrə səbəb olmaqla hakimiyyətdən sui-istifadə etmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Vü-

çağırın dindirildilər. Həmin günlərdə belə ehtimallar vardı ki, sabiq nazir həbs edəcəklər. 4 dəfə dindirilən Eldar Mahmudovu sonradan istintaqa çağırmadılar. Xatırladaq ki, sabiq nazir Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) vəzifəli şəxslərinə qarşı irəli sürülən ittihamlarla əlaqədar Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinə çağırılaraq ifadə verib. Sözügedən cinayət işinə əsasən nazirliyin vəzifəli şəxslərinə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə), 309.1 (vəzifə səlahiyyətlərini aşma) və 302.2 (əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqda qanunvericiliyi pozma) maddələri ilə cinayət işi başlanıb. Hazırda istintaq əməliyyat tədbirləri davam edir. Eldar Mahmudov 17 oktyabr 2015-ci ildə milli təhlükəsizlik naziri vəzifəsindən azad edilib.

□ E.HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan diasporu yeni inkişaf mərhələsində

Görülən və görülməli işlər; "Hələ yolun başlanğıcındayıq..."

"Diaspor" bir xalqın, bir milletin dünyaya səpələnməsi deməkdir. Ancaq hər hansı bir xalqın deyil, məhz dövlət qurmağı bacaran bir xalqın... Diaspor qütbətdə vətən deməkdir, "dövlət baba"nın hər zaman əlini çiyində hiss etməkdir. Dünyanın harasında olmasından asılı olmayaraq, qəlb vətənlə döyünməsi, milli kimliyini unutmamaqdır. Bu mənada dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan azərbaycanlıların hüquqlarını qorumaq, problemlərini vaxtında həll etmək, o cümlədən onların ölkəmiz üçün faydalı işlər görməsini, dövlət maraqlarını qorumasını təmin etmək üçün diaspor fəaliyyətinin təşkili mühüm şərtdir. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra dövlətin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri də xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlanması, onların ölkəmizin ümumi maraqlarının müdafiəsi işinə cəlb edilməsi olub. Ötən illər ərzində də diaspor quruculuğu dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilib.

Xatırladaq ki, 2002-ci ilin 5 iyulunda prezident Heydər Əliyev tərəfindən "Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında" Fərman imzalandı. Daha sonra 2008-ci ildə bu komitə əsasında Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin yaradıldı. Hazırda dünyanın 50 ölkəsində Azərbaycanın 556 diaspor təşkilatı var. Bu təşkilatların fəaliyyəti, xaricdə fəaliyyət göstərən diaspora nümayəndələrinin gördüyü işlər, qarşılaşdıqları problemlərlə bağlı apardığımız araşdırma da göstərdi ki, son vaxtlar dövlətin bu sahəyə diqqəti artıb.

Avropadakı Azərbaycan diasporası erməni lobbisinə qarşı...

Xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatlarının fəaliyyətini öyrənmək üçün hazırda İspaniyada yaşayan Azərbaycan-İspaniya Ticarət və Mədəniyyət Assosiasiyasının Fransa nümayəndəliyinin rəhbəri Saleh Qəhrəmanlı (ACAЕ) ilə əlaqə saxladığımız. O, bizə bildirdi ki, Avropada diaspora fəaliyyəti əvvəllər çox zəif idi, yeni rəhbərlik dəyişikliyindən sonra bir canlanma hiss olunur, Avropa ölkələrində, əsasən də Fransa, Almaniya, Hollandiya və İspaniyada son aylarda çoxsaylı görüşlər keçirilir: "Diaspora Komitəsi, Avropada yaşayan bütün azərbaycanlılarla geniş və əhatəli əlaqələr qurmaq istəyir və siyasi mənsəbiyyətindən asılı olmayaraq hər birini qəbul edir. Həmçinin Avropada yaşayan azərbaycanlılar arasında yeni bir Koordinasiya Şurası yaradılır. Avropada yaşayan azərbaycanlılar arasında bu şuranın əsas məqsədi geniş və səmərəli fəaliyyət qurmaqdır".

S.Qəhrəmanlı onu da qeyd etdi ki, Qarabağ məsələsində də daha səmərəli və vacib işləri görmək üçün mütləq olaraq Avropada yaşayan azərbaycanlıların təşkilatlan-

masına ehtiyac var: "Demək olar ki, hər bir şəhərdə dərnəklər və cəmiyyətlər var, amma təklidə bu cəmiyyətlərin fəaliyyəti yetərli deyil. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi yalnız Avropanın böyük şəhərlərində deyil, həm də başqa region şəhərlərində fəaliyyət əhatəsini genişləndirməlidir. Bir ay öncə komitə sədri Fuad Muradovun rəhbərliyi ilə İspaniyanın paytaxtı Madriddə belə bir görüş keçirildi. Çox güman ki, digər ölkələrdə də belə görüşlər keçiriləcək. Ümumi olaraq, kimliyindən, siyasi fəaliyyətindən asılı olmayaraq hər kəs Qarabağ məsələsində birlikdə fəaliyyət göstərməlidir, mən də bu istiqamətdə fəaliyyətimi daim davam etdirirəm və hər kəsi bir olmağa, güclü olmağa çağırıram".

Qeyd edək ki, bu ilin mart ayının 31-də Avropada yaşayan azərbaycanlılar İspaniyanın Barselona şəhərində ermənilərə qarşı mitinq keçirmişdilər. 31 Mart azərbaycanlıların soyqırım günündə ermənilərin Barselonada qondarma respublika elan etdikləri "Artsax" adında konsert keçirməsinə etiraz edən həmyerlilərimiz şəhərin mərkəzində əllərində Azərbaycan bayraqları və şüarlarla aksiya təşkil etdilər. Elə həmin mitinqdə də ermənilərin tərribatı ilə üzləşən soydaşlarımız onların planlarına mane olmağı bacarıblar. Ermənilərin şikayəti əsasında aksiyaya müdaxilə edən polislərə mitinqin əsas məqsəd və məramı izah edildikdən sonra onlar nəinki buna son qoymayıb, əksinə, des-

tək olaraq aksiyanın sona qədər dinc şəkildə davam etməsinə şərait yaradıblar. Həmçinin həmyerlilərimizin şikayəti əsasında ermənilərin qondarma "Artsax" respublikasının bayrağını açmasına da imkan verilməyib.

Təkcə bu hadisə onu deməyə əsas verir ki, diaspor fəaliyyəti xaricdə yaşayan həmyerlilərimizin birliyi, onların vahid ideya ətrafında toplanaraq dövlət və milli maraqları qoruması nə qədər əhəmiyyətlidir.

"Son illər Azərbaycanda diaspor fəaliyyətinə diqqət artıb"

Azərbaycan-İspaniya Mədəniyyət və Ticarət Assosiasiyasının rəhbəri (ACAЕ) Fərid Mustafayev də qeyd etdi ki, Avropada Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı son dövrlər mühüm addımlar atılır: "Bizim assosiasiya 2015-ci ildə rəsmi qeydiyyatdan keçib və fəaliyyət göstərir. Bu illər ərzində bizim mütəmadi olaraq İspaniyanın dövlət rəsmiləri ilə görüşlərimiz olur. Bu görüşlərdə onlara Azərbaycan haqqında ümumi məlumatlar verir, həmyerlilərimizin problemlərindən, turizm imkanlarımızdan danışırıq. Əsas məqsədimiz Azərbaycan diasporasının bir yere toplanmasıdır. ACAЕ-nin İspaniyanın 9 bölgəsində, Fransa'nın isə 1 bölgəsində nümayəndəlikləri var. Onların da öz təşkilatları var və həmin bölgə üzrə ACAЕ-nin fəaliyyətinə rəhbərlik edirlər. Biz diaspora olaraq çox uğurla işləyirik, dövlətin dəstəyini də hər zaman hiss edirik. Diasporla İş üzrə Dövlət

Komitəsi ilə güclü əlaqələrimiz var, onların dəstəyini də hər zaman hiss edirik. Son illər Azərbaycanda diaspora fəaliyyətinə diqqət artıb və bu istiqamətdə işlər görülür. Hər hansı problemimiz olanda komitə rəhbəri Fuad Muradov başda olmaqla, bizə dərhal dəstək verir. Fuad Muradov diaspora heyəti ilə İspaniyaya son gəlişində bu ölkədəki bütün azərbaycanlıların bir araya gətirilməsi ilə bağlı bizə çox böyük kömək etdi. Bizim bu problemlərimizi aradan götürdülər və bizi birləşdirdilər, o səfərdən sonra bizim fəaliyyətimiz daha da böyüdü. Artıq təkcə ACAЕ-nin üzvləri yox, İspaniyada yaşayan bütün azərbaycanlılar bir arada fəaliyyət göstərir. Biz bunu Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinə borclu yuq".

F. Mustafayev bildirdi ki, diaspor təşkilatı olaraq bir çox istiqamətdə layihələr həyata keçirirlər: "İdman layihələrinə çox böyük maraq var, ACAЕ İspaniyada yeniyetmələr arasında futbol üzrə yarış keçirəcək. Bu böyük bir tədbir olaraq İspaniyada kikkobsinq üzrə çempionat keçirəcəyik və Azərbaycan yığma komandası ilə İspaniya komandasının görüşü olacaq. Azərbaycan incesənət adamlarının burada konsertlərinin təşkilini həyata keçiririk. Həmçinin Azərbaycan turizminin inkişafı ilə bağlı ACAЕ olaraq ciddi işlər aparır, təbliğatını həyata keçiririk. İspaniyada hər hansı azərbaycanlı problemlə üzləşərsə, diaspora komitəsinə və ya ACAЕ-yə müraciət edirlər, biz dərhal onun həlli üçün addım atırıq".

Həmyerlilərimizin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri də Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasıdır: "ACAЕ-nin birinci öhdəliklərindən biri də odur ki, həm sadə insanlara, həm də dövlət qurumlarına Dağlıq Qarabağ problemi haqqında yerli məlumat versin, Azərbaycanın münafiqəsinin sülh yolu ilə həllinə tərəfdar olduğunu dünyaya ictimaiyyətinə çatdırsın. Biz həmçinin Xocalı faciəsinin və işğal olunmuş torpaqlarımızın anım günlərini qeyd edirik. Bu istiqamətdə ən çox iş apararıq, Qarabağ həqiqətlərini təbliğ edən Vahid İmanovdur. O, bu məsələləri dərhal nəzərə götürür və qalan heyəti də toplayır, etiraz aksiyalarını təşkil edir. Bu, çox önəmli məsələdir, çünki erməni diasporası burada çox güclüdür, onların maliyyə dəstəyi də böyükdür. Bu bərdə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinə də məlumat verilib. Ermənilər burada maliyyə fondu yaradıblar və hər bir erməni vətəndaşı o maliyyə fonduna aylıq əmək haqqından pul köçürür. O pulla anti-Azərbaycan kampaniyalarını keçirirlər. Təəssüf ki, bizim diasporumuzda belə bir fəaliyyət yoxdur. Bizim maliyyə dəstəyimiz öz imkanlarımızdan asılıdır. Ermənilər güclü işləsələr də, biz onların qarşısında susuruq".

Azərbaycan diasporunun fəaliyyətini təhlil edən Milli Məclisin Beynəlxalq Münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü Asim Mollazadə isə bildirdi ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar ilk növbədə təşkilatlanmağı öyrənməlidirlər: "Onlar yaşadıkları ölkələrin ictimai-siyasi və mədəni sistemlərinə inteqrasiya etməli və həmin dövlətlərin siyasi qərarlarına təsir imkanları əldə etməlidirlər. Bu çox çətin prosesdir və hazırda yeni nəsil azərbaycanlıların, gənclərin bu istiqamətdə maraqlandırılması, onların vətənlə əlaqələrini gücləndirmək, onlarda azərbaycançılıq ideologiyasını formalaşdırmaq çox önəmlidir. Biz hazırda bu yolun başlanğıcındayıq. Azərbaycanlıların xüsusiyyəti də odur ki, əksəriyyəti öz vətənlə yaşamağı üstün tutur və bu səbəbdən bizim böyük bir diasporumuz yoxdur. Ancaq hansı ölkələrdə həmyerlilərimiz yaşayırsa, onları azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşdirərək, təşkilatlanmasına dəstək vermək lazımdır. Dias-

porla İş üzrə Dövlət Komitəsi bu istiqamətdə koordinasiya fəaliyyətini həyata keçirə bilər. Ancaq təkcə bu komitə deyil, Azərbaycanın digər ictimai və siyasi təşkilatları və media fəal olmalıdır. Biz hələ bu yolun başlanğıcındayıq".

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsindən isə son dövrlər aparılan işlərlə bağlı sorğumuza cavab olaraq bildirildi ki, xaricdəki soydaşlarımızın komitənin informasiya resurslarına çıxışını asanlaşdırmaq üçün bir çox addımlar atılıb: "Komitənin 3 dildə fəaliyyət göstərən saytı yaradılıb, rəsmi sosial şəbəkə səhifələri yaradılıb. Həmçinin infoqrafik diaspor xəritəsi yaradılıb, komitənin internet televiziya Diaspor TV fəaliyyət göstərir. O cümlədən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin "Strateji Yol Xəritəsi" işlənilib hazırlanıb və icrası istiqamətində addımlar atılır. Diaspor təşkilatları arasında birliyin təmin edilməsi, soydaşlarımızın vahid məqsəd ətrafında birgə fəaliyyətinə nail olunması məqsədilə Almaniyada, Fransada İsveçrədə, Belçika, Hollandiyada və Skandinaviyada, İspaniyada, İtaliyada, Estoniyada, Latviya və Litvada Komitənin nümayəndə heyətinin iştirakı ilə Azərbaycanlıların Koordinasiya Şuraları yaradılıb, o cümlədən Amerika Birləşmiş Ştatları və Türkiyədə şuraların təsis edilməsi məqsədilə işçi qrupu yaradılıb və bu işlər "Strateji Yol Xəritəsi"ne uyğun şəkildə davam etdirilir. Ukraynada yaşayan soydaşlarımızın birliyi və təşkilatlanması istiqamətində ciddi addımlar atılıb, diaspor təşkilatları arasında uzun müddət davam edən fikir ayrılıqları və ziddiyyətlər aradan qaldırılıb. Soydaşlarımızın birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi və birgə fəaliyyətə nail olunması məqsədilə Ukrayna Azərbaycanlılarının Qurultayı keçirilib və qurultayda Ukrayna Azərbaycanlıları Radası təsis edilib. Dövlət Komitəsinin strukturu yenidən qurularaq, çevik fəaliyyət mexanizmi formalaşdırılıb".

Qeyd: Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçündür.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ, "Yeni Məsəvat"

İbadət yolunun naziri

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Təsbeh aldı əlinə,
Şal bağladı belinə"

(Abdulla Şaiq)

Bu yaxında Bakıda "Qədir Xum" adlı dönərxanada 12 nəfər zəhərlənmişdi, deyəsən, bundan sonra Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi oranı bağladı, yiyəsinə qarşı cinayət işi açıldı. Çox nahaq yerə. Çünki Qədir Xum şüə müsəlmanlar arasında zilhicce ayının 18-də qeyd olunan bayramdır, bu haqda hər il AMEA Şamaxı Rəsədxanası müvafiq fətva verir, millətimize də hazır olur. Bəs dönərxananın mənəviyyata nə dəxli? Orada xalqımızı axirət gününə hazırlayırdılar, çünki biz hazırda fani dünyada yaşayırıq, dözümlü olmalıyıq, qoy yuxarıda oturanlar yaxşı yaşasınlar, biz o biri tayda kef çəkəyik. Bu temada bir lətifə də var, məktəbli uşaqların tətildə çıxmasından istifadə edib yazıram. Deyir, bir mömin kişi ölür, o biri dünyada öz şeyxi ilə qarşılaşır (hesab elə cənnətin Praqa hissəsində). Görür şeyx həzrətləri qucağında Kim Kardaşyan, kamali-ədəblə əyləşibdir. Deyir, ya şeyx, şükürlər olsun, demək, sənin o biri dünyadakı müsbət hərəkətlərin qiymətləndirilibdir, sənə burada mükafat veriblər. Şeyx köks ötürüb deyir: "Yanırsan. Bu mənim mükafatım deyil, mən bunun cəzasıyam". Əlbəttə, hər yerin yaxşısı da var, pisi də. Biz özümüz gərək Avropanın yaxşı cəhətlərini götürüb, pis cəhətlərini ataq. Azərbaycan Qərblə Şərqlə arasında körpüdür.

Bax elə körpü məsələsinə keçəcəyik, darıxmayın. Söhbət ondan gedir ki, keçmiş nəqliyyat naziri Ziya müəllimin dindarlığı, ibadət eləməsi, namaz qılması haqda intervü dərc olunubdur. İndi bütün millət bu cür müqəddəs işə mız qoymaqla məşğuldur. Biri Nəqliyyatın İntellektual İdarəetməsi Sistemində qoyulan 100 milyon manatın hara yox olduğunu soruşur, başqası avtovağzalda batan pullardan danışır, üçüncüsü lap uzağa gedib hörmətli Ziya müəllimə Hacı Əbdülün məscidində şallaq vurmaq istəyir. Guya bu yolla adam keçmiş günahlarından təmizlənilib tövbə edirmiş. He-he. Başqa tövbə idarələri daha güclü işləyir. Məsələn üçün, keçmiş MTN və Rabitə Nazirliyindən nə qədər yoldaşları həmin idarələrdə yaxşıca təmizləyib buraxdılar (bu arada firsət ikən Eldar Mahmudovdan tələb edirik, Metro Tağının 3 milyon dollarını qaytarsın).

Məncə, insanlarımız Ziya müəllimin nəqliyyat naziri olarkən fəaliyyətinin də dinə söykəndiyini, bir ibadət olmasını başa düşməzlər. Savadsızlıqdan irəli gəlir. Elə bu savadsızlar hər kvartalda 3 dəfə Mübariz müəllimi bezdirirlər, deyirlər, qəbirlər haqan eyni boyda olacaqdır. O da neçənci dəfədir deyir ki, ay balam, qəbir işinə bələdiyyə baxır, elə adında "din" sözü olan hər şey dini komitənin fəaliyyətinə aid ola bilməz. Qaldı Ziya müəllimin həmişə dindar olması, bunu istəyirəm misallarla sübut edim, camaat da oxuyub agah olsun, savadı çoxalsın. Çünki elm dalyca həttə Çinə getmək lazımdır. Düzdür, bizimkilər Çinə ucuz və zay mallar vurmağa getdilər, ancaq ziyanı yoxdur, içində heroqlif öyrənib gələnlər də olacaqdır.

Baxın, Ziya müəllimin tikdiyi yollar qısa müddətdə darmadağın olardı. Nəticədə adamlar elə bil Qıl körpüsündən keçib cənnət və cəhənnəm arasında seçim edirdilər. Yaxud, idarənin əli lımlu müfəttişləri yetim taksidürücülərini harada tutsalar əcinnə kimi, İnkir-Minkir kimi üstlərinə tökülüşüb qışqırda-qışqırda çırpırdılar. Bununla da camaat axirətə sınaq imtahanı vermiş kimi olurdu, sanarsan Mələikə xanımın Dövlət İmtahan Mərkəzi abituriyentlər üçün sınaq imtahanları keçirdir. Görün Ziya müəllim nə qədər müqəddəs iş görürmüş. Ziyalı adam başqadır. Sözləşməsi, Ziya müəllimdən sonra taksidürücülərinin əli-qolu açıldı, həttə çoxlu ucuz taksidürücüləri yandı. Nəticədə camaatın bir növ axirət qorxusu azaldı, din-iman əldən getdi. Biz bunun ziyanlarını görəyik. (Fikir verin, "ziya" sözü ilə "ziyan" arasında cəmi bir hərffərqi var. Bu da bir daha göstərir ki, insanın günahdan savaba, cəhənnəmdən cənnətə yolu əslində cəmi bir addımdan ibarətdir. Çox ehtiyatlı olmalıyıq). Elə pomidorun qiyməti nahaq yerə qalxmayıb ki.

ABŞ -in vitse-prezidenti Mayk

Pens bu günlərdə bəyan etdi ki, Vaşinqton İrana qarşı əsl sanksiyalara hələ indi-indi başlayır. Sözsüz ki, cənub qonşuımıza qarşı yeni və daha sərt sanksiyaları Azərbaycan da ciddiyyə almalı olacaq. Ancaq ABŞ-İran münasibətlərində yaşanan böhran onsuz da Azərbaycan və Türkiyənin blokadasında olan işğalçı Ermənistanı xüsusilə qəliz duruma sala bilər.

İrəvan üçün durumu ağırlaşdıran həm də odur ki, ondan ötrü həyatı önəm kəsb edən və faktiki, varlıq qarantı rolunda olan iki vazkeçilməz müttəfiqin (Rusiya və İran) hər ikisi ABŞ-ın hədəfindədir. Bu iki dövlət ABŞ-ın Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında Şimali Koreya ilə birgə 3 əsas təhlükə - "şər oxu" elan edilib. Demək, Tehran və Moskvanın yanında olanlar da, xüsusilə kiçik dövlətlər Birləşmiş Ştatların qəzəbinə gələ bilər.

Ötən ilin oktyabrında regionda, İrəvanda səfərdə olan ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə köməkçisi Con Bolton ilk növbədə bu reallıqdan çıxış edərək Ermənistanı xəbərdar etmiş, baş nazir Nikol Paşinyanı ənənəvi qəlibləri sındıraraq, Rusiyadan uzaqlaşmağa, bundan ötrü Türkiyə və Azərbaycanla əlaqələri qaydaya salmağa, bunun üçün isə Dağlıq Qarabağ probleminin həlli yönündə real addımlar atmağa çağırırdı.

Təbii ki, ABŞ bununla Ermənistanın Rusiya ilə yanaşı, İrəvandan asılılığının da minimuma enəcəyini hədəfləyib. Lakin Ermənistanın yeni rəhbərliyi nəinki buna getmədi, üstəlik, Nikol Paşinyan Moskva və Tehranla daha da yaxınlaşmaq kursu götürdü. Bu isə o deməkdir ki, işğalçı ölkənin rüşeym halında olan iqtisadiyyatı, energetik sferası, təhlükəsizliyi məsələsi bütövlükdə Moskva və Tehrandan asılı qalmaqda davam edəcək. Qarabağ ixtilafının dinc həlli isə yenə Rusiya və İranın məlum mövqeyi üzündən dalandan çıxmayacaq.

Ermənistan hökumətini narahat edən məsələlərdən biri də Rusiyadan alınan təbii qazın qiyməti ilə bağlıdır. Çünki qaz enerjidaşıyıcısı olmaqla yanaşı, ölkədə elektrik enerjisininin, gündəlik tələbat mallarının qiymətinə, demək ki, baş nazirin reytinginə birbaşa təsir göstərən amildir. O səbəbə Nikol Paşinyan hakimiyyətə gələr-gəlməz, əlindən gələni edir ki, Rusiya satdığı qazı bahalaşdırməsin. Lakin İrəvan hələ də Moskva ilə məqbul qaz anlaşmasına nail ola bilməyib.

Xatırladaq ki, bu il yanvarın 1-dən "Qazprom" işğalçı ölkəyə satdığı "mavi yanacaq"a qiyməti hər min kub metr üçün 150 dollardan 165 dollara qaldırıb. Bu günlərdə isə Paşinyanın əsas təbliğat rəhbəri olan "Jamanak" nəşri yazmışdı ki, Rusiya 2020-ci il yanvarın 1-dən qiyməti 200 dollara qaldıracaq. Görünür, bütün

İrəvandan Rusiyaya qaz şantajı, ABŞ-a de-marş - düşmən çıxılmazda

Ermənistan hökuməti əhalisi üçün ucuz təbii yanacaq və rahat güzəran axtarışında; Moskva və Vaşinqton isə "göz yaşları"na inanmır; ermənilərin həyat səviyyəsi Nikol Paşinyanın reytingi ilə birlikdə aşağı düşür - səbəblər...

bu nəzərə alan Ermənistan rəhbərliyi altından altından Rusiya qazına alternativ axtarırdı.

"Ermənistan İrəvandan təbii qaz tədarükü haqda danışıqları davam etdirir". Bunu Ermənistan baş nazirinin köməkçisi, keçən həftə Tehrandə səfərdə olmuş və İran prezidenti H. Ruhani ilə görüşmüş Mqer Qriqoryan deyib. Qriqoryan məsələ ilə bağlı iki ölkənin hökumətləri arasında yeni anlaşmanın əldə edildiyini bildirib. O, İranın Ermənistanla satacağı qazın qiymətində güzəşt olacağını istisna etməyib. "Məsələ ilə əlaqədar yaxın vaxtlarda İrəvandan bir qrup müxtəssis İrəvana gələcək və müzakirələri İrəvanda davam etdirəcəyik" - Qriqoryan əlavə edib.

İranın energetika naziri Reza Ardakanyan da İranın Ermənistanla qaz ixracını artıracağını istisna etməyib. "Hazırda bu barədə tərəflər arasında çoxtərəfli müzakirələr aparılır", - deyərək bildirib.

Onu da yada ala ki, İranın energetika sektoruna sanksiyaya tətbiq edilən ABŞ ölkələrə müraciət edərək, Tehrandan göstərən amildir. O səbəbə Nikol Paşinyan hakimiyyətə gələr-gəlməz, əlindən gələni edir ki, Rusiya satdığı qazı bahalaşdırməsin. Lakin İrəvan hələ də Moskva ilə məqbul qaz anlaşmasına nail ola bilməyib.

Hər necə olmasa, getdikcə ölkə daxilində nüfuzu azalan Paşinyan ilk növbədə öz başının hayındadır və nəşə etməyə çalışır. Ölkədə işə artıq energetika sahəsində də böhran başlayıb. Elə iki gün öncə paytaxt İrəvan qazla işləyən İES-lərdəki qəza və na-

sazlıqlar ucubatından zülmətə qərq olmuşdu. Başqa yandan, Gürcüstandakı proseslər düşmən ölkənin xaricə əsas çıxışı qapısının bağlanması riskini yaradıb.

Bu arada Ermənistan Paşinyan hökumətindən ictimai narazılıq getdikcə böyüməkdədir. Əsas səbəb də Paşinyanın "məxməri inqilab" zamanı verdiyi vədlərin heç birini tutmamasıdır.

"Təəssüf ki, xalqın ümidlərinin doğrulması ona qismət deyilməmiş. Yeni hökumətin bütün islahatları hakimiyyətin rokirovkası ilə bitdi və verilən vədlərin bəsit ritorikası səviyyəsində dayandı". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu sözlər 1in.am portalında getmiş tənqidi məqalədə yer alıb.

Məqalədə daha sonra deyilir: "Son rəy sorğularına görə, Nikol Paşinyanın reytingi prezidentin reytingindən 5% aşağıdır - 56 və 61%. Amma Paşinyanın hakimiyyətdə olduğu ilk 6 ayda reytingi hansı yüksək səviyyədə idi - təxminən 85% (özü də həmin sorğunu da eyni qurum - ABŞ-ın Respublikaçılar İnstitutu keçirmişdi). Ötən il Ermənistan əhalisinin əksəriyyəti gələcəyə və Paşinyan hökumətinə ümidlə baxırdı. Təəssüf ki, bu ümidlərin çin olması qismət deyilməmiş. Yeni hökumətin bütün islahatları hakimiyyətin rokirovkası ilə bitdi və verilən vədlərin bəsit ritorikası səviyyəsində dayandı. Ermənistan da həyat əgər yaxşılaşsın da, yalnız rahat hökumət kabinetlərində iş tapanlar üçün yaxşılaşsın. Yerdə qalanlar üçün hər şey əvvəlki kimidir - biz yenə əvvəl olduğu kimi, sağ qalmaq uğrunda mübarizə aparırıq - ancaq artıq postinqilab Ermə-

nistanında. Belə şəraitdə əsla təəccüblü deyil ki, Paşinyanın reytingi ötən illə müqayisədə 29% aşağı enib. Bu reyting bundan sonra da düşməkdə davam edəcək, əgər hökumət, nəhayət, öz vədlərini yerinə yetirməyə girişməsə, xalqın güzəranını yaxşılaşdırmağa başlamasa".

"Armenianreport" saytı isə hazırkı hökumətə qarşı daha sərt iddia ilə çıxış edib. Sayt yazıb ki, Nikol Paşinyan Ermənistan Rusiyanın yeni "5-ci kolon"unu bəsləyir.

"Baş nazir güman edir ki, ona hər şey olar, o, cəmiyyətdə kifayət qədər populyardır və ona hər şeyi bağışlayırlar. Bu, o demək deyil ki, ona erməni xalqını manqurtlaşdırmağa izn verəcək. Nikol nə qədər ki, hakimiyyətin sükanı arxasındadır, bir o qədər də xarici və daxili siyasətdə səhvlərə yol verəcək. Belə təəssürat yaranır ki, o, xalqı Sərkisyanı devirməyə aparanda verdiyi vədləri unudub. Paşinyan müxalifətdə olanda Ermənistanın Avrasiya İttifaqı və KTMT-ye üzvlüyünü tənqid edərək hökuməti Qərblə münasibətləri inkişafa çağırırdı. Ermənistan rəhbərlik edəndən sonra bu istiqamətdə heç nə etmədi. Ermənistan təkə Rusiyanın təsir zonasında qalmadı, həm də o öz siyasəti ilə İrəvanı bu bataqlığa daha da batırdı", - deyərək məqalədə bildirilib.

Beləcə, Paşinyanın öz xalqına verdiyi vədləri ona tez-tez xatırlatmağa başlayırlar. Bu da məntiqlidir. Ölkədə tamaşa göstərmək dönəmi bitib. İndi ermənilər çörək lazımdır. Azərbaycan atalar məsələndə deyildiyi kimi, "Ac qılınca çapar..."

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Rusiya lideri Vladimir Putin bu günlərdə jurnalistlərin suallarına cavablandırarkən tarixə ekskursiya edib və gürcüləri işğalçı adlandırıb. Kreml başçısı Abxaziya və Cənubi Osetiyanın hələ 18-ci əsrdə ayrıca müstəqil ölkələr olduğunu söyləyib. Onun sözlərinə görə, SSRİ qurulandan sonra Stalin bu əraziləri Gürcüstanın tərkibinə daxil edib.

Putin hesab edir ki, Sovet İttifaqının çöküşündən hər iki respublika yenidən müstəqilliyini

Ona görə də münaqişə Gürcüstanın xeyrinə həll olunacaq. Eynilə Ukraynada da bu proses gedir".

Qeyd edək ki, Gürcüstanın şimal-qərbində yerləşən separatçı respublika 1992-ci ildən etibarən gürcü-abxaz münaqişəsi nəticəsində Gürcüstanın nəzarətindən çıxıb. Abxazıyanın və Cənubi Osetiyanın ərazilərinə Gürcüstan hökuməti tərəfindən nəzarət edilmir və onlar tərəfindən, həmçinin ABŞ prezidentinin administrasiyası və Avropa Komissiyası tərəfindən

Putin gürcülərin Abxaziyanı "işğal" etdiyini düşünür, bəs Qarabağ?

Tarixçi alim: "Bu çıxış siyasi konyukturaya hesablanıb, Abxaziya türk imperiyalarının olub, Qarabağ haqda eyni sözləri gözləmirəm..."

bərpa edib, sadəcə, gürcülər "işğalçı" siyasət yürüdükdən bu ərazilərə sahiblənilib. Dünya ictimaiyyəti isə Abxaziya və C. Osetiyanın Rusiya tərəfindən işğal edildiyini bildirir, bu ölkələrin müstəqilliyini tanıyır. Yalnız Rusiya, Venesuela və Nikaraqua onların müstəqilliyini tanıyır.

2018-ci ildə isə Suriya onların sırasına qoşulub və Gürcüstandan ayrılan separatçı respublikaların müstəqilliyini dəstəkləyib.

Maraqlıdır ki, Putinin Abxaziya və C. Osetiya tarixi ilə bağlı düşüncələri Qarabağa da şamilirmi? Görəsən, Putin Qarabağ haqda, Azərbaycanın erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş torpaqları haqda nə dü-

şünür?

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru Dilavər Əzimli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Putinin çıxışı siyasi konyukturaya hesablanıb. Onun fikrincə, Rusiya prezidenti yanlışlığa yol verir: "Abxaziyanın müstəqilliyindən danışmaq yersizdir. Çünki bu ərazilər imperiyaların tərkib hissəsi olub. Bu imperiyalar isə türk imperiyalarıdır. Osmanlı, Səfəvi, Nadir şah imperiyaları olub və bu torpaqlar onların nəzarətində olub".

D.Əzimli Putindən Qarabağla bağlı oxşar açıqlamanı gözləmir: "Qarabağ Rusiya üçün ölüm-dirim məsələsidir. Azərbaycan, Qafqaz Kreml üçün həyatı məsələdir. Əgər Rusiya Qafqazdan çıxarsa, bütün nıcaqlarını itirə bilər. Hətta Şərqi Avropanı

tutsa belə, əvvəlki gücü, nüfuzu olmaz. Sadəcə, bu gün Rusiyanın iqtisadi vəziyyəti ağırdır və belə vaxtda Putin imperialist çıxışlarından əl çəkmir. O, bir yandan Gürcüstana iqtisadi blokada tətbiq olunmayacağını bəyan edir, bir tərəfdən isə onları belə sözlərlə cəzalandırır".

Tarixçi bildirir ki, Abxaziya və Cənubi Osetiya özü Gürcüstana yaxınlaşacaq: "Dünya demokratiyaya doğru gedir. İnsanların yaşayış tərzində demokratik əsaslarla gedir.

Gürcüstan inkişaf etmiş demokratiyaya gedir. İnstitutlar işləyir, əhəlinin azad yaşaması imkan verir ki, sərbəst iqtisadi siyasət yürüdülsün. Bu gedişat Abxazıya və Osetiyanı məcbur edəcək ki, Gürcüstana doğru getsinlər.

Rusiya tərəfindən işğal edilmiş Gürcüstanın əraziləri kimi qiymətləndirilir. Şimalda Rusiya ilə (Krasnodar vilayəti və Qaraçay-Çerkez respublikası ilə) cənub-şərqdə və cənubda Gürcüstanın regionları olan Sameqrelə və Zemo-Svaneti ilə həmsərhəddir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Generalların Bakı görüşündə İran mövzusu

Toğrul İsmayıl: "Danışıklarda İran ətrafında vəziyyət, mümkün müharibə ehtimallarının da müzakirəsi realdır"

Xəbər verdiyimiz kimi, iyulun 10-da Bakıda Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Valeri Gerasimov və NATO Müttəfiq Qüvvələrinin Avropadakı Ali komandanı, general Tod Uolters arasında görüş keçirilib. Görüş haqqında Rusiya və Qərb mətbuatında yayılan qısa məlumatda qeyd olunur ki, tərəflər Rusiya ilə NATO məkanının təmas xətti boyu xoşagəlməz hadisələrin qarşısını almaq və ekspertlər səviyyəsində dialoq perspektivlərini müzakirə ediblər.

Bununla yanaşı, Avropada və dünyada təhlükəsizlik məsələlərinə, terrorçuluq və dəniz quldurluğu ilə mübarizəyə, Əfqanıstanda, Suriyada vəziyyətə dair fikir mübadiləsi aparıldığı bildirilir. Rusiya baş qərargah rəisi Gerasimov NATO-nun Rusiya sərhədləri yaxınlığında hərbi mövcudluğunun artdığını deyərək bunun gərginliyi azaltmağa şərait yaratmadığını diqqətə çatdırıb. Bundan əlavə, tərəflər 2019-cu ildə planlaşdırılan əməliyyat təlimləri barədə bir-birilərinə məlumatlandırıblar.

Xatırladaq ki, bu, Rusiya və NATO hərbi komandanlarının Azərbaycan paytaxtında ilk görüşü deyil. Bundan əvvəl 2017-ci ilin fevralında Valeri Gerasimov ABŞ Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, general Cozef Danfordla görüşüb. Bundan sonra həmin il sentyabrın 7-də Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi NATO Hərbi Komitəsinin sədri Petr Pavellə Bakıda görüş keçirib. 2018-ci il aprelin 19-da Valeri Gerasimov Azərbaycan paytaxtında NATO-nun Avropadakı Müttəfiq Qüvvələri Komandanlığının baş komandanı Kertis Skaparotti ilə görüşüb.

Əlbəttə, hazırda aralarında gərgin münasibətlərin hökm sürdüüyü Rusiya və ABŞ, eləcə də NATO generallarının Bakıda görüşməsi bir mənada Bakının neytral, tərəfsiz bölgə kimi qəbul olunması anlamına gəlir. Bilindiyi kimi, hazırda NATO və Rusiya bütövlükdə Şərqi Avropada, eləcə də konkret olaraq Ukrayna və Suriyada qarşı-qarşıya dayanan cəbhələri dəstəkləyir. Bu mənada dövlətlərin ordularının bir-birini məlumatlandırması, eləcə də kəşfiyyat və təlim xəbərdarlığı kimi taktiki əməkdaşlıq mövcuddur.

Ancaq indi bilindiği kimi, İran ətrafında gərginlik yüksəlib. Hər kəsə aydındır ki, İranın həm Yaxın Şərqdə, həm də, ümumiyyətlə, əsas müttəfiqi Rusiyadır. İrana qarşı beynəlxalq birlik tərəfindən bir çox sanksiyaların qəbuluna məhz Moskva mane olur. Eyni zamanda hazırda Tehran və Moskva Suriya, İraq kimi ölkələrlə yaxından əməkdaşlıq edir. Hazırda İran ətrafında gərginliyin yüksəldiyi bir vaxtda Rusiya baş qərargah reisinin NATO generalı ilə görüşməsi istər-istəməz İran məsələsinə də yada salır. Bakıda görüşən generallar İran mövzusunun müzakirə edibmi?

Politoloq Toğrul İsmayıl generalların Bakıda görüşünü təsadüf saymır: "Ümumiyyətlə, belə görüşlərdə təsadüf olmur. Əlbəttə, bu ilk görüş deyil, zaman-zaman bu iki dövlət, eləcə də NATO və Rusiya ordu komandanlığı arasında müəyyən mövzularda danışmalar, müzakirələr olur. Ancaq indi bilindiği kimi, regionda hərbi-siyasi vəziyyət həddən artıq gərgindir. ABŞ və İran arasında gərginlik yüksək səviyyəyə çatıb. Bu mənada indiki vaxtda generalların Bakıda görüşünün əsas mövzularından biri də İran olub. Təbii ki, Azərbaycan kritik bir bölgədə yerləşir. Eyni zamanda İrana qarşı mümkün əməliyyatlar zamanı ABŞ Azərbaycan ərazisindən də istifadə etmək istəyə bilər. Rusiya üçün də Azərbaycan indi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu mənada Bakıda keçirilən danışıklarda İran ətrafında vəziyyət, mümkün müharibə ehtimallarının da danışılması realdır".

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

"Azərbaycanın S-400 almaq üçün imkanları var"

Şahin Cəfəri: "Bəlkə də Azərbaycan S-300-dən daha geniş imkanlara malik S-400-ə, yaxud bu silahın Qərb və ya İsrail istehsalı olan analoquna ehtiyac duya bilər"

Türkiyənin Rusiyadan S-400 hava hücumundan müdafiə sistemləri alması, ABŞ-ın isə NATO üzvü olan Türkiyənin bu addımına qarşı çıxması adıçəkilən raket kompleksini dünya mediasının diqqətinə gətirib. Hansı ölkələrin bu silaha sahib olub-olmadığı, daha kimlərin sahib ola biləcəyi kimi müzakirələr açılır.

Qeyd edək ki, S-400 sistemində istifadə olunan ən güclü raketin sürəti təxminən saatda 17 min kilometr sürətə çatır. Bu, səmşin təyyarəsinin sürətinin 22 qatına bərabərdir. S-400-lər aerodinamik təyyarələr və idarə olunan raketlər kimi düşmənlərdən 400 kilometr mənzildə təqib edərək 250 kilometr məsafədə məhəvətə imkanlarına sahibdir. Səsdən 5-8 dəfə artıq sürətlə hərəkət edən ballistik raketləri məhv etmək potensialı isə 60 kilometrdir. Havada vura biləcəyi hədəflərin yüksəklik həddi 27 min metrdir. Sistem radardan eyni anda 300 hədəfi təqib etmək xüsusiyyətinə malikdir. Bataryalardakı raketlərin sayına görə 36 hədəfə eyni anda atəş açır. Tamamilə mobil olan sistem atəş vəziyyətinə 5 dəqiqəyə kimi qısa vaxtda gətirilir.

Bəs Azərbaycan da S-400

hava hücumundan müdafiə sistemləri ala bilərmi? Əvvəla, ölkəmizin maliyyə gücü buna yetərmir? İkincisi, Rusiya bu silahı bizə satarmı? Üçüncüsü, ABŞ buna da etiraz edər? Azərbaycanın NATO üzvü olmaması bu məsələdə işimizi asanlaşdırırmı?

Beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Şahin Cəfəri "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sərəncamında S-300 zenit-raket kompleksləri var: "Bu kompleks Azərbaycanın əldə etdiyi digər silah sistemləri ilə birlikdə Ermənistan qaynaqlanan təhdidlərin qarşısını almaq üçün yetərlidir. Bu baxımdan hazırda S-400-ə ciddi ehtiyac duyduğumuza əmin deyil-

əm. Amma təbii ki, dövlətlər bütün potensial təhdidləri nəzərə alaraq öz müdafiəsini qurur və buna uyğun silahlanır. Azərbaycanın siyasi və hərbi rəhbərliyi də böyük ehtimalla bu cür dəyərləndirmələr, analizlər apararaq öz müdafiə siyasətini müəyyənləşdirir. Əlbəttə ki, biz təhdid dəyərləndirməsi apararkən təkçə hazırda müharibə vəziyyətində olduğumuz Ermənistanı nəzərə almamalıyıq, digər ölkələrdən gələ biləcək təhlükələri də nəzərə alıb, ona uyğun siyasət qurmaq lazımdır. Söhbət ondan getmir ki, sabah həmin ölkələr-qonşular bizə hücum edə bilər. Sadəcə olaraq, güclü dövlət o dövlətdir ki, bütün mümkün və ehtimal edilən

təhlükələrə qarşı hazırlıqlı olur. Bu baxımdan bəlkə də Azərbaycan S-300-dən daha geniş imkanlara malik S-400-ə, yaxud bu silahın Qərb və ya İsrail istehsalı olan analoquna ehtiyac duya bilər, açığı, bu barədə konkret fikir söyləməyə çətinlik çəkirim".

Ş.Cəfəri qeyd etdi ki, Azərbaycanın S-400 almaq üçün maliyyə imkanları var. Amma bu cür addım ABŞ-la münasibətlərdə problem yarada bilər: "Azərbaycan NATO üzvü olmasa belə, ABŞ bu addımdan razı qalmaz. Konqresin 2017-ci ildə qəbul etdiyi CAATSA qanununa əsasən Rusiyadan bu tip strateji silahlar alan ölkələrə də sanksiyalar tətbiq olunur. Bu baxımdan düşüncürəm ki, hətta Azərbaycanın S-400-ə ehtiyacı yarınsa belə, ABŞ-la münasibətləri korlamaq naminə hökumət çox ehtiyatlı hərəkət etməyə üstünlük verər. Bir məqam da önəmlidir ki, Azərbaycan silahlanmada eyni mənəbdən asılı vəziyyətə düşməməlidir. Xüsusən də, bu mənəbdə Rusiya kimi neoinperial siyasət yeridən dövlətdir. Ona görə də İsrail bazarı bizim üçün çox önəmlidir. Yüksək texnologiyalı silah sistemləri istehsal edən azsaylı dövlətlərdən biri olan İsrailə münasibətlərin hazırkı səviyyəsinin qorunması və inkişafı Azərbaycan üçün həyatı əhəmiyyətlidir və bu yöndə rəsmi Bakının apardığı siyasət düzgündür".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyada axtarışda olub Azərbaycanda yaxalanan banda başçısı məhkəmə önündə

Prokuror sifarişli qətlər törədən Murad Məmmədov 15 il cəza istədi

Rusiyada yaşayan və orada fəaliyyət göstərən "Ağdam bandası" qruplaşmasının başçısı kimi tanınan Murad Məmmədov Bakıda növbəti dəfə hakim qarşısına çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qətl törətməkdə ittiham edilən Murad Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

Hakim Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə məhkəmə iclasında prokuror çıxış edib. Prokuror M.Məmmədovun 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Qeyd edək ki, M.Məmmədov Rusiya Federasiyası Cinayət Məcəlləsinin 105 (qəsdən adam öldürmə), 209 (quldurluq), 162 (soyğunçuluq), 163 (şantaj yolu ilə mənimləmə) və 222-ci (qanunsuz olaraq silah saxlama, daşıma, ötürmə) maddələri ilə də ittiham olunur.

Murad Məmmədov 2010-cu ildə Rusiya tərəfindən də "Interpol" xətti ilə də axtarışda verilib. O, Baş Polis İdarəsinin Cinayət Axtarış İdarəsi əməkdaşlarının keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində həbs edilib. Interpolun saytında da axtarışda olduğu qeyd olunan Murad Məmmədovun heç bir fotosu yoxdur. O, Azərbaycan, rus və özbək dillərini bilir. Ağdam rayonunun Salahlı kəndində anadan olub.

Rusiya mətbuatında yazılanlara görə, Murad Məmmədov Sankt-Peterburqda qətlə yetirilən üç nəfərin sifarişçisi olub. 2009-cu ildə Rusiyada silsilə qətlərdə təqsirləndirilən saxlanılan üç azərbaycanlı - Əlibala Əliyev, Kamil Qurbanov və Zamin İsayev 24 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Araşdırmalar zamanı məlum olub ki, "Ağdam bandası" qruplaşmasının başçısı Murad Məmmədov həmin vaxt Zamin İsayevə 300 min rubl verərək başqa bir azərbaycanlıyı öldürməsinə istəyib. Z.İsayev bu iş üçün Əlibala Əliyev və Kamil Qurbanovla əlbir olub. Qanunsuz olaraq silah əldə edən dəstə üzvlərindən Əlibala Əliyev yanlışlıqla başqa adamı öldürüb. Bir neçə ay sonra Zamin İsayev özü Murad Məmmədovun sifariş etdiyi şəxsi öz evində güllələyərək öldürüb.

Məlumatla görə, "Ağdam bandası"nın başçısı Murad Məmmədovun rəhbərlik etdiyi cinayətkar qruplaşmanın başqa dörd nəfər üzvü beş adamın qətlinə günahlandırılıblar və Leninqrad Hərbi Məhkəməsi tərəfindən onlara hökm oxunub. Bandanın 4 nəfərdən ibarət olan bu dəstəsi ərzaq satışı şəbəkəsi rəhbərinin qızı - 22 yaşlı Rumiyyə Kərimovanı qətlə yetiriblər.

Cinayətin törədilməsində şübhəli bilinən Elnur Qafarov və Samir Məmmədov saxlanılıb. Onlar qızın qətlinin atası Qafar Kərimov tərəfindən sifariş verildiyini deyiblər. Bildiriblər ki, atası qızının əxlaqsız hərəkətlərinə görə onun öldürülməsini sifariş edib. Bu ifadədən sonra Qafar Kərimov həbs olunub, lakin cinayətin əsl mahiyyəti üzə çıxanda o, sərbəst buraxılıb. Məlum olub ki, Murad Məmmədov həmin sahibkar Qafar Kərimovdan himayə olunması üçün haqq tələb edib. Buna əməl etməyən Q.Kərimovun öncə maşını yandırılıb, sonra isə qızı öldürülüb. Qətlə, şantajda və avtomobil yandırmaqda təqsirləndirilən dəstənin digər üzvləri də saxlanılıb. Hamısı Ağdam rayon sakini olan şəxslər həbs edilib.

"Ağdam bandası"nın üzvlərindən biri isə Rusiya Silahlı Qüvvələrinin polkovnik-leytenantı Ədalət Əmrahov olub. Həmin vaxt banda başçısı Murad Məmmədov Azərbaycana gələ bilib. Rusiya tərəfi M.Məmmədov onlara təhvil verilməsini xahiş etsə də, bu istək Azərbaycan məhkəməsi tərəfindən rədd edilib. Beş qətlə, müştəkkil cinayətkar dəstə təşkil etməkdə və digər cinayətlərdə təqsirləndirililərək axtarışda verilən Murad Məmmədov bir neçə gün öncə Bakıda saxlanılıb.

İlkin MURADOV,
Musavat.com

Azərbaycanda dini kolleclərin açılmasına dövlət səviyyəsində razılıq verilib. Həmin kolleclərin maddi-texniki bazası və digər məsələlərlə bağlı işlər gedir. Bunu APA-ya müsahibəsində Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı deyib.

Komitə sədri bildirib ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi bir neçə bölgədə dini kolleclərin açılması ilə bağlı hazırlıq işləri həyata keçirir: "Nardanda bir, Lənkəranda, Gəncədə, Quba-Xaçmaz bölgəsində dini kolleclərin açılması istiqamətində hazırlıq işləri görülür. Bu proses yekunlaşdıqdan sonra bu bölgələrdə kolleclərin açılması nəzərdə tutulub. Həmin kolleclər bir növ İlahiyyat İnstitutunun alt qurumu rolunu oynayacaq".

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin səlahiyyətli nümayəndəsi, "Əjdərbəy" məscidinin axundu Hacı İlham Səlimov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında dini təhsil ocaqlarının açılmasını müsbət qiymətləndirib: "Mən özüm 1990-cı illərdə İslam Universitetindən məzun olmuşam. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra İslam Universiteti çoxsaylı tələbələr yetişdirib və onlar hazırda Azərbaycanın bölgələrində və paytaxt Bakıda məscid və camelərdə axund kimi fəaliyyət göstərirlər. Daha sonra paralel olaraq İlahiyyat

Ölkədə dini kolleclərin açılmasında əsas hədəf

İlahiyyatçı: "Dini təhsil verən tədris ocaqlarının artması mövhumat və xurafatın da qarşısını alacaq"

İnstitutu da fəaliyyətə başladı. Burada təhsil alanlar da ölkənin müxtəlif bölgələrində fəaliyyət göstərirlər. Dini Komitənin və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin işçilərinin də bir qismi İlahiyyat İnstitutunun məzunlarıdır".

İlahiyyatçı hesab edir ki, məktəblərdə din dərslərinin verilməsi üçün ölkədə təhsil

almış mütəxəssislərə ehtiyac var: "Ötən ildən prezident sərəncamına əsasən Xəzər Universitetində dini təhsil təşkil olunub. Bu da gələcəkdə təhsil ocaqlarında dini tədrisin təşkil olunmasına yönəlik bir fəaliyyətdir. Birmənalı şəkildə məktəblərdə dini təhsil o zaman verilib bilər ki, bu işi aparacaq mü-

təxəssislər bizim ölkəmizdə yetişsin. Bu gün Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi ilə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin bir araya gələrək dövlət başçısının qərarı əsasında dini kolleclərin yaradılması ilə bağlı qərar verməsi artıq bu sahəyə diqqətin artmasından, din-dövlət münasibətlərinin yüksək səviyyədə tənzimlənməsindən xəbər verir. Bu tədris ocaqları dinimizin və dövlətimizin inkişafında müsbət rol oynayacaq".

İlahiyyatçı onu da vurğuladı ki, dini təhsil verən tədris ocaqlarının artması mövhumat və xurafatın da qarşısını alacaq: "Qurani-Kerimi bircə dəfə oxuyan adam heç vaxt gedib xurafat əmələ yol verməz".

□ NƏRGİZ,
"Yeni Müsavat"

Türkiyə vətəndaşı Azərbaycanda əmək haqqını ala bilmir - şikayət

Mehmet Çalışır: "'Üstay' şirkəti mənə çatacaq əmək haqqını vermir"

Türkiyənin Hatay vilayətinin sakini Mehmet Çalışır hazırda işsizdir. O, Sumqayıtda fəaliyyət göstərən "Üstay" şirkətindən şikayətdir. Deyir ki, şirkət əmək haqqını mənimləməyib.

"11 ildir Azərbaycanda yaşayıram, azərbaycanlı xanım evliyəm və 3 qız övladım var. Hazırda kirayədə yaşayıram, işsizəm. Xatırladım ki, mən "Üstay Yapı Taahhüt və Ticarət Anonim" şirkətinin Sumqayıtda fəaliyyət göstərən filialına Şevqət Yıldız adlı soydaş tərəfindən dəvət edilmişəm. "Üstay" şirkəti Technip FMC tərəfindən götürülən, "Azərikimya" İB-nin Etilen-poliyeten zavodu üçün "EP-300" layihəsi çərçivəsində görülməli tikinti işlərinin tenderini qazanıb, boru xətti çəkmək və onları boyamaq işlərini həyata keçirir. Bu layihənin rəhbəri isə Musa Kırıcı olub. "Üstay"a dəvət edəndə mənə minimum 1500-2000 manat arası maaş vəd etdi. Amma sonradan aydın oldu ki, mənə aldadıblar. Belə ki, realıqda ilk vaxtlar mənə

700, son iki ayda isə cəmi 800 manat maaş verilib".

M.Çalışır redaksiyamıza ünvanladığı məktubda həyat yoldaşının ağır şəkər xəstəsi olduğunu, hər gün insulinləndirildiyini diqqətə çatdırır: "Üstəlik, bir böyrəyi sıradan çıxır, verilən maaş onun müalicəsinə, evin xərclərinə ödəməyə çatmır. Halbuki Türkiyə qanunları ilə mən işçi kimi "vizion" qrupunda olduğumdan 1600 avrodan aşağı maaş ala bilməzdim. Yəni "Üstay" şirkətinin Sumqayıtdakı layihə rəhbərli-

yi bunu bildikləri halda mənim haqqımı yeyiblər və hüquqlarımı tapdalayıblar".

Bildirir ki, onun kimi türk işçi statusunda olanlara və yerli fəhlələrə də qat-qat çox maaş veriblər:

"Mənim kimi "Üstay"da Azərbaycan vətəndaşı olan xanımlarla evli olan 6 türk vətəndaşı da var idi ki, onlara mənədən fərqli olaraq yüksək maaş veriblər. Burada eyni işdə işləyən azərbaycanlı işçilər, qaynaqçılar, boyaçılar saati 7 manata işlədikləri halda mənə onlardan da az

əmək haqqı veriblər. Üstəlik, məni stabil saat hesablı maaşla işlətdikləri halda iş saatından əlavə işlədiyimiz saatlara görə əlavə pul yazılmayıb.

Halbuki əlavə iş saatlarına görə mənə stabil maaşdan - 800 manatdan əlavə 500 manat pul verilməli idi. Mən artıq 6 saat iş saatından sonra əlavə işləyirdim. Buna görə mənə 1 qəpik də pul yazmırdılar. İdarə rəhbərinin əlinin altında 6 nəfər saat hesabı əmək haqqı ilə işləyən işçilər olurdu. Üstəlik, mənim kimi işçilərin əksəriyyəti qanunsuz olaraq əmək müqaviləsiz işlədilib".

Mehmet Çalışır qeyd edir ki, "Üstay" şirkəti onun şikayətinə ədalətlə yanaşmır: "Mənim maddi vəziyyətim get-gedə daha da acınacaqlı duruma düşür. Çox çətin vəziyyətdə, ailəmi çox çətinliklə dolandırmağa çalışdığım, heç bir yerdən gəlirim olmadığı halda, öz haqqımı tələb etdiyimə görə mənə şou yaratmaqda ittiham etmək çox böyük haqsızlıqdır. "Üstay" şirkəti tərəfindən yeyilən əmək haqqımın təmin olunması üçün mənə yardımçı olmağınızı xahiş edirəm".

"Üstay" rəsmilərinin mövqeyini öyrənmək üçün şirkətin saytında Bakı nümayəndəliyinin + 99 412 310 02 05 + 994 50 295 12 72 telefon nömrələrinə israrlı zənglərimiz cavabsız qaldı. Bununla belə, şirkət rəsmilərinin mövqeyini dinləməyə, qezetdə dərc etməyə hazırıq.

□ E.MƏMMƏDLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Avropa İttifaqının Prezidenti Donald Tusk Cənubi Qafqaz turnesinə Azərbaycandan başlamaqla özünün və rəhbərlik etdiyi təşkilatının ölkəmizə verdiyi dəyəri nümayiş etdirdi. Bakıya səfəri zamanı D.Tusk Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşündə də ölkəmizə münasibətini növbəti dəfə sərgiləmiş oldu.

Qeyd edək ki, cənab Tusk iyulun 10-da Ermənistanı, iyulun 11-də isə Gürcüstana səfər edib, həmçinin "Şərq Tərəfdaşlığı"nın 10 illiyinə həsr olunmuş 16-cı Beynəlxalq Batumi Konfransının açılışına qatılıb. Digər iki ölkədəki çıxışlarından fərqli olaraq, onun Bakıda verdiyi bəyanat daha cəlbədedici və mühüm idi. Xüsusilə də yüksək səviyyədə keçirilən görüşlərdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün önə çəkilməsi olduqca vacib məsələ sayılmalıdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev görüşdən sonra bildirdi ki, Avropa İttifaqı Şurasının prezidentilə təkbətək görüşü zamanı ona Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı mövqeyimiz barədə məlumat verib. Dövlət başçısı bir daha rəsmi Bakının prinsipial mövqeyini bəyanladı: "Münaqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə əsasən həll olunmalıdır. Uzun illərdir ərazilərimiz erməni işğalı altındadır. Bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün bu təcavüz və işğaldan əziyyət çəkir. Bizim qəti mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, münaqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır. Söylərimiz münaqişənin ən tez zamanda həllinə yönəlib".

Prezident qeyd etdi ki, münaqişənin indiyədək həll olunmasının əsas səbəbi Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyidir: "Qeyd etməliyəm ki, beynəlxalq ictimaiyyətin və ATƏT-in Minsk Qrupunun səyləri münaqişənin ən tez zamanda həllinə yönəlməlidir. Status-kvo qəbul ediləməzdir və dəyişməlidir. Status-kvonun dəyişməsi Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsinin başlanması deməkdir".

Avropa İttifaqının Prezidenti Donald Tusk da öz bəyanatında vurğuladı ki, regionda sabitliyə istinad edərək biz, həmçinin həll olunmamış Dağlıq Qarabağ münaqişəsini də müzakirə etdik: "Bu münaqişə hərbi yolla yox, yalnız beynəlxalq hüququn prinsipləri əsasında siyasi yolla öz həllini tapmalıdır. Avropa İttifaqı Minsk Qrupu həmsədrlərinin səylərini və Helsinki Yekun Aktının əsas prinsipləri əsasında diqqətin münaqişənin ədalətli və davamlı həllinə yönəlməsini tamamilə dəstəkləyir. Biz, ümumilikdə gərginliyin azalmasını yüksək dəyərləndiririk, lakin təmas xətti boyunca son itkiyə həmsədrlər kimi bizi də narahat edir. Güc tətbiq etməmək üçün təmkinli olmaq önəmlidir, lakin eyni zamanda, sülhə və səmərəli danışıqların aparılmasına imkan verən ab-havanın bərpasına yönəlməmiş tədbirlər də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Avropa İttifaqı artıq sülhün qurulmasına yönəlməmiş fəaliyyətləri dəstəkləyir və xalqları sülhə hazırlamaq üçün konkret

tədbirlərlə kömək etməyə hazırdır".

Qeyd edək ki, Tuskun Azərbaycandakı görüşləri və bəyanatları Ermənistanı da həssaslıqla izlənilir. Xüsusilə də beynəlxalq təşkilat prezidentinin "Bu münaqişə hərbi yolla yox, yalnız beynəlxalq hüququn prinsipləri əsasında siyasi yolla öz həllini tapmalıdır" çağırışı ermənilərin ürəyincə oldu. Əslində bu gün Ermənistanın əsas istəyi və arzusu budur ki, beynəlxalq qurumlar, aparıcı paytaxtlar Azərbaycana təzyiqlər göstərsin və hərbi əməliyyatların yolu kəsilsin. Lakin Azərbaycan rəhbərliyi daim bəyan edib ki, torpaqlarını güzəştə getmək niyyətində deyil səbri də tükənməz deyil. Bunu 2016-cı ilin aprel döyüşləri də sübut etdi. Ancaq Bakı insan itkisindən qaçmaq üçün torpaqların işğaldan sülh yolu ilə azad olunması üçün sonadək cəhdlər göstərməkdədir. Bu isə hərbi yoldan imtina kimi anlaşılmamalıdır, elə ordumuzun qüdrətinin artırılması istiqamətində davamlı addımlar da bunu təsdiqləyir.

Bakıya səfərindən sonra İrəvana gedən və burada görüşlər keçirən Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Donald Tusk erməniləri məyus edib. Axar.az erməni mediasına istinadla xəbər verir ki, Tusk Bakıda keçirilən mətbuat konfransında Al-nin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini bir daha bəyan etdiyi halda İrəvanda bir dəfə də olsun "millətlərin öz müqəddəratını təyin etməsi hüququ"nu dilinə gətirməyib. Tusk bu barədə baş nazir Paşinyanla keçirdiyi mətbuat konfransında da danışıqıb. Səfərin yekunlarını şərh edən erməni politoloqlar da Donald Tuskun bu mövqeyindən pərt olduqlarını etiraf ediblər. **Analitik Armen Badalyan** "Sputnik-Armenia" saytına müsahibəsində Tuskun "millətlərin öz müqəddəratını təyin etməsi hüququ"ndan danışmamasının erməni ictimaiyyətində narazılıq doğurduğunu bildirib. Donald Tuskun Al Şurasının Prezidenti kimi artıq öz səlahiyyətlərini başa vurması ilə özünə təsəlli verən erməni politoloqların onun Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyən bəyanatından sonra "dünyanın dağılmayacağı"ni söyləyib. Bu ədalətli mövqeyin problemə şəxsən Tuskun deyil, Al-nin rəsmi yanaşmasının nəticəsi olduğunu unudan Badalyan qeyri-peşəkar fikir səsləndirib: "Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması üzrə vəziyyətdən gedən başçının (Donald Tusk) deyil, Al Şurasının yeni rəhbərliyinin nə söyləyəcəyi mühümdür". **Problemə dair erməni ritorikasından istifadə edən politoloq onu da əlavə edib ki, problemin həlli ilə Al məşğul olmur və bu səbəbdən Donald Tuskun mövqeyi ermənilər üçün o qədər**

Bakıda ərazi bütövlüyü bəyanatı verən

Tusk İrəvanda erməniləri pərt elədi

Al Prezidentinin "millətlərin öz müqəddəratını təyin etməsi hüququ"ndan danışmaması erməni ictimaiyyətində narazılıq doğurub; **Qafar Çaxmaqlı:** "Al bu məsələdə loyaldır, heç vaxt qərarlı addım atmır..."

də əhəmiyyətli deyil: "Əlbəttə, Tusk təsadüfi bəyanatlarla çıxış edəcək şəxs deyil, lakin yuxarıda deyilənləri nəzərə alaraq, onun sözlərinin əhəmiyyətini şişirtmək lazım deyil".

Ermenişünas alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əslində Avropa İttifaqının mövqeyində heç bir dəyişiklik yoxdur: "Bu birlik BMT-nin Azərbaycanla bağlı qəbul etdiyi qərar və qətnamələri dəstəkləmək zorundadır. Ərazi bütövlüyümüzü dəstəkləmək Azərbaycanı qarşı da bir jest deyil, reallıqdır. Avropa İttifaqı Azərbaycanla bağlı başqa cür davranma bilməz. Bu qurum əvvəldən də Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllini hər zaman deyir".

Amma Q.Çaxmaqlı əlavə etdi ki, Tuskun İrəvanda bildirdiyi kimi, təşkilat prosesin beynəlxalq hüquq və normalar çərçivəsində aparılmasını da arzulayıb və məsələnin nəyin bahasına olursa-olsun Azərbaycanın xeyrinə olmasını demir: "Bu isə ərazi bütövlüyü prinsipləri ilə ziddiyyət təşkil edir. Al bu məsələdə loyaldır, heç vaxt qərarlı addım atmır, Minsk Qrupunun illərlə başımızın altına atdığı yastığı o biri üzünə çevirməklə məşğuldur və prinsipçə ermənilərin bu əraziləri işğalının uza-

dılmasına xidmət edir. Tusk İrəvanda nə üçün erməni işğalçı qoşunlarının ərazilərimizdən çıxarılmasını tələb etmədi, işğalçını öz adı ilə çağırmadı? Məsələ burasındadır ki, Avropa quruluşları Ermənistanı öz tərəflərinə çəkmək prinsipi ilə yanaşırlar, onu Rusiyanın caynağından qoparmaq üçün siyasətlərini davam etdirirlər". **Q.Çaxmaqlı əlavə etdi ki, sülh yolu ilə məsələ həll edilirsə, Tuska görə, hərbi yolla da onun həlli mümkün deyil:** "Belə çıxır ki, sabah Azərbaycan öz torpaqlarını azad etməyə qalxsın, Avropa İttifaqı buna qarşı çıxacaq?..."

Elə beynəlxalq təkpinin olmamasının məntiqi nəticəsidir ki, erməni ordusu Tuskun Cənubi Qafqazda olduğu saatlarda Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarında hərbi təlimlərə başlayıb. "Eurasia Diary" xəbər verir ki, Ermənistan KİV-lərinin məlumatına görə, motoatıcı batalyonların iştirakı ilə başlayan təlimlər real döyüş şəraitinə maksimal yaxınlaşdırılıb. Hücüm və əks-hücum taktikalarnı sınaqdan çıxaran qüvvələr şərti düşmənlə qarşı-əks-hücumu keçərək mövqelərini bərpə ediblər. Qeyd edək ki, ermənilərin bu cür həyasız davranışlarına həmsədrlər də biganədir. Bu isə Qarabağdakı nisbi sakitliyin bir gün pozulaca-

ğına şübhə yeri qoymur.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə də "Yeni Müsavat"a açıqlamasında sükutun pozulmasının an məsələsi olduğunu söylədi: "Azərbaycan hər zaman müharibəyə hazırdır və keçirilən müttəmədi təlimlər buna hesablanıb. Həmsədrlərin regiona səfərləri Moskva və Vaşinqton görüşlərinin qabaqcadan hazırlanması mümkün müharibə ehtimalını arxa fona keçirdi. Ermənistan rəhbərliyi əgər danışıqlara getməse idi, mümkün müharibə ehtimalı var idi. Ordumuzda hazırlıq yüksək səviyyəyə qaldırılmışdı".

M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, böyük müharibə xəbərdarlıqları edən ABŞ-in kəşfiyyat məlumatları hələ də aktual olaraq qalır: "Məsələ odur ki, Vaşinqton görüşündən sonra müəyyən stabillik var cəbhə xəttində. Hesab edirik ki, burada konfindensial danışıqlar var. Yoxsa Azərbaycan belə bir situasiyada Ermənistanın bu kimi status-kvonu qorumaq cəhdinə səbirli yanaşmazdı. Əgər proseslərdə irəliləyiş olmasa, Azərbaycan cəbhədə təzyiqləri artıracaq. Nəticədə bu, lokal əməliyyatlara gətirə bilər".

M.Əsədullazadənin fikrinə, Moskva da proseslərə nəzarət edir: "Rusiya çalışır ki, irimiqyaslı toqquşma olmasın. Amma Ermənistanı daxili siyasi vəziyyətin stabil olmaması və danışıqlar-

da nəticəyə hesablanmış irəliləyiş olmasa, təzyiqlər qaçılmaz olacaq. Sakitliyin olması o demək deyil ki, Azərbaycan belə davam edəcək. Müəyyən gözlənti var. O, reallaşmasa, Azərbaycan istənilən vəziyyətdə gücə əl atacaq. Qarabağ bant çəlləyib və bunun atəşi regionu bürüyəcək. Ona görə də Rusiya və ABŞ konsensusa gəlib, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasında tam mövqə ortaya qoyulmalıdır. Yoxsa müharibə qaçılmaz olacaq".

Ancaq Ermənistanın bütün davranışları savaşın tətiklənməsinə yönəlib. Ekspertlər isə əmindirlər ki, budəfəki savaş aprel döyüşləri kimi, lokal xarakter daşımayacaq və dağdıcı olacaq... Əslində Al rəsmisi ermənilərə xatırlatmalıydı ki, erməni xalqı bir dəfə öz müqəddəratını təyin edib, onun işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında - özlərinin etiraf etdiyi kimi - 150 min erməniyə "ikinci dövlət" yaratmaq istəyi baş tutmayacaq. Demədi və getdi. Lakin Azərbaycan prezidenti hələ illər öncə Avropa İttifaqının nümayəndə heyəti ilə görüşdə də bəyan etmişdi ki, bu qurumla əməkdaşlığımızın təməlinə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə münasibət dayanır. Bu mövqə əslində bütün beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrdə önəmli yer tutan məqamdır...

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) yanında müşahidəçi statusu və təşkilatda təmsil olunan ölkələrin səlahiyyətlərinin dəqiqləşməsi haqda qanun layihəsini təsdiqlənmək üçün Dövlət Dumasına təqdim edib. Bu layihə ötən ilin noyabrında Astanada (indiki Nur-Sultan) KTMT sammitində qəbul edilib.

Bir çox siyasi şərhçilər hesab edir ki, nizamnamədə bu dəyişiklik Azərbaycan və Türkiyənin KTMT-yə müşahidəçi statusunda və ya daimi tərəfdaş statusunda təmsilçiliyinə nail olmaq üçündür. Bəs Azərbaycan və Türkiyə qeyd olunan statusda KTMT-də təmsil olunsaydı, bizə nə verə bilər? Rusiyadan güzəştli şərtlərlə silah almaq, Qarabağ məsələsində dəstək almaq baxımından müsbət təsiri olar?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, Rusiya KTMT-nin güclənməsi və inkişafı üçün mühüm addımlar atmaq planına malikdir: "Çünki hazırkı sistemlə təşkilatın işi effektiv alınmır. KTMT-nin üzvləri arasında fikir ayrılıqları, konsensusun pozulması təşkilatın 20 ildən artıqdır ki, fəaliyyətində ciddi irəliləyiş olmamasına gətirib. Rusiya hazırda Şərqi doğru genişləndirən NATO ilə üz-üzə qalıb, ona görə də çalışır ki, MDB məkanına nəzarəti əldən verməsin və digər strateji tərəfdaşları quruma müşahidəçi gətirsin. Bununla KTMT-ni yeni çağırışlara cavab verməklə effektiv qurum halına gətirə bilsin. KTMT-nin nizamnaməsində dəyişikliklərin edilməsi buraya Azərbaycana müşahidəçi statusu verilməsi, Türkiyənin burada yer alması Rusiyanın regionda mövqeyini ciddi möhkəmləndirə bilər. Amma Rusiyada gərəkən addımlar at-

"Rus NATO-su" Azərbaycan və Türkiyə üçün hazırlanır - mühüm gəlişmə

Politoloq: "Bu məsələ gündəmə gələrsə, Bakı Kremlə öz şərtini irəli sürməlidir..."

malıdır. Hesab edirəm ki, Azərbaycan bu təşkilatda müşahidəçi statusu alarsa, Rusiyadan ucuz qiymətə silahlar ala bilər. Bizim üçün prioritet Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasında Rusiyanın Ermənistanı təzyiq edərək mümkün irəliləyişə nail olunmasıdır. Əgər Azərbaycan KTMT-də müşahidəçi statusu alarsa, düşünürəm ki, Rusiya Qarabağ məsələsində Azərbaycanı güzəşt edəcək. Biz ilk növbədə bunu tələb etməliyik".

Politoloq onu da dedi ki,

KTMT-də müşahidəçi kimi Ermənistanı neytrallaşdırma bilərəm, Belarus, Qazaxıstan, Tacikistan və Qırğızıstanı öz ətrafımızda tam cəmləşdirə, demək olar, Ermənistanı sıxışdırma bilərəm: "Həmçinin Rusiyanın müəyyən məsələlərdə siyasətini lehimizə dəyişə bilərəm. Hesab edirəm ki, Bakıdan müəyyən mesajlar aldığı üçün Rusiya bu təşkilatın nizamnaməsində dəyişikliklər edir. Türkiyənin burada müşahidəçi olması xeyrimizə olar. Amma NATO üzvü rə-

qib bir təşkilatda müşahidəçi olarsa, bu, tam siyasi mənzərənin dəyişməsi demək olar və Ankaraya ciddi təzyiq və sanksiyalar tətbiq oluna bilər. KTMT məsələsi gündəmə gələrsə, Azərbaycan Moskva ilə mütləq şəkildə ciddi danışıqlar aparmalıdır. Bizim burada müşahidəçi statusumuz mütləq şəkildə Qarabağ məsələsində xeyrimizə dəyişməlidir. Şərtimiz bu olmalıdır. Rusiya öz geosiyasi məqsədləri üçün KTMT-ni gücləndirirsə, bunun

üçün Azərbaycana da burada görmək istəyirsə, ilk növbədə bizim də milli və suveren maraqlarımızı nəzərə almalıdır".

Onu da qeyd edək ki, KTMT-nin baş katibi bir müddət öncə açıqlama verib ki, Çin, İran və bir sıra ölkələr Kollektiv Təhlükəsizlik barədə Müqavilə Təşkilatı ilə əməkdaşlığa maraqlıdır: "KTMT ilə əməkdaşlığa maraqlıdır. Amma daha ciddi qarşılıqlı fəaliyyət haqqında qərar müstəqil qəbul edilmişdir. KTMT Pakistan, İran, Çin, Azərbaycan, Gürcüstanın və s. istənilən ölkənin ərizəsini nəzərdən keçirməyə hazırdır. Amma bizim üçün bu qərarın dərk edilməsi və dövlətin kollektiv əsasda təhlükəsizlik sahəsində praktiki olaraq fəaliyyət göstərməyə hazırlığı müəyyən edici olacaq. Bu, sonradan heç nəyin baş vermədiyi sadə siyasi addım deyil, düşünülmüş qərar olacaq".

1992-ci il mayın 15-də yaradılmış Kollektiv Təhlükəsizlik barədə Müqavilə Təşkilatına bu gün altı üzv - Rusiya, Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan, Tacikistan və Qırğızıstan daxildir. KTMT-də Özbəkistanın üzvlüyü 2012-ci ildə dayandırılıb. KTMT hərbi-siyasi ittifaqdır.

1992-ci ilin may ayının 15-də Ermənistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya, Tacikistan və Özbəkistan Daşkənddə Kollektiv Təhlükəsizlik haqqında Müqavilə (KTM) imzalayıblar. Azərbaycan müqaviləni 1993-cü il sentyabrın 24-də, Gürcüstan 1993-cü il sentyabrın 9-da, Belarus 1993-cü il dekabrın 31-də imzalayıb. Müqavilə 1994-cü il aprel ayının 20-də qüvvəyə minib. Müqavilə 5 il nəzərdə tutulub və müddətin uzadılması mümkün idi. 1999-cu ildə Ermənistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya və Tacikistan prezidentləri müqavilənin fəaliyyət müddətinin növbəti beşillik uzadılması üçün protokol imzaladılar, amma Azərbaycan, Gürcüstan və Özbəkistan müqavilənin müddətinin uzadılmasından imtina etdilər, həmin il Özbəkistan GUAM-a qoşuldu.

KTM-in 2002-ci il may ayının 14-də Moskva sessiyasında beynəlxalq təşkilat-Kollektiv Təhlükəsizlik barədə Müqavilə Təşkilatına (KTMT) çevrilməsi qərarı qəbul edildi.

2009-cu il fevral ayının 4-də KTMT ölkələrinin liderləri kollektiv çevik reaksiya qüvvələrinin yaradılması barədə qərar qəbul etdilər. KTMT-ni çox zaman "Putin NATO-su" adlandırırlar.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Bölgədə humanitar faciə yaşansa, Azərbaycana axın ola bilər"

Asim Mollazadə: "Azərbaycanın strateji seçiminə ehtiyac yoxdur..."

Dünyada və regionda geopolitik qarşıdurmalar güclənir. Rusiya-Gürcüstan gərginliyi, İran - ABŞ arasında Körfəz savaşı, Ankaranın Moskvadan S-400 raket kompleksini almasına görə sanksiyalarla üzvləşmə riski ətrafımızı münaqişə ocaqları ilə əhatələyib.

Xüsusən də İran hərbi gəmilərinin Britaniya tankerini hücum etməsi bölgədə gərginliyi alovlandırıb. Belə ki, İranın beş hərbi kateri Britaniyanın "British Heritage" neft tankerini Fars körfəzində ələ keçirməyə cəhd edib.

Məlumatı CNN televiziya yayıb. Məlumatı görə, insident Hörmüz boğazı ərazisində baş verib. Tanker körfəzi tərk etmək istəyərkən İran katerləri ona yaxınlaşaraq, İran ərazi sularına hərəket etməyini istəyiblər.

Bundan sonra tankeri müşayiət edən Britaniya donanmasının "HMS Montrose" gəmisi İran katerlərini hədəf olaraq geri çəkilməsini tələb edib və İran gəmiləri geri çəkilib.

Televiziya insidentin ABŞ təyyarələrinin tərəfindən video-qeydiyyata alındığını da bildirib. Britaniya Müdafiə Nazirliyi artıq neft tankerini İran gəmilərinin hücum cəhdini təsdiqləyib.

"Britaniya SEPAH-a ittiham-

lar səsləndirərək, İranla münasibətləri gərginləşdirmək istəyir". Bunu İran xarici işlər naziri Məhəmməd Cavad Zərif deyib. "Britaniyanın İrana qarşı ittihamları əsassızdır. Onlar belə bəyanatları münasibətləri gərginləşdirmək üçün verirlər", - deyə o bildirib.

Böyük Britaniya hökuməti Hörmüz boğazından keçən "British Heritage" ticarət gəmisinin üç İran gəmisi tərəfindən saxlanmaq cəhdi göstərildiyini, lakin baş tutmadığını bildirib.

Böyük Britaniya hökumətinin açıqlamasına görə, həmin İran gəmiləri yalnız ticarət gəmisini müşayiət edən hərbi gəmidən "şifahi xəbərdarlıq"dan sonra geri qayıdıb.

Göründüyü kimi, Tehran qorxulu bir proseslə əhatələnib. Tez-tez mülhizələr səslənir ki, ABŞ İrانی vura bilər, hədəf prosesi Çinə qədər genişləndirməkdir və bu hadisələrdən Azərbaycanın da ziyan görəceyi ehtimal edilib.

Regionda sabitliyin pozulması, qonşunun müharibəyə cəlb edilməsi, qaçqın axını bütövlükdə bizim də rahatlığımızı poza bilər. Bu situasiyada Azərbaycana nələrin gözləməsi, Bakının hansı mövqeyi tutması da sual doğurur.

Azərbaycan Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Asim Mollazadə bu barədə suallarımızı cavablandırıb. Parlament üzvünün "Yeni Müsavat" a müsahibəsini təqdim edirik:

- Asim müəllim, İran hərbi gəmiləri Britaniya tankerini hücum edib. Körfəzdəki gərginlik hara qədər irəliləyəcək?

- Əslində İran bu addımı ilə gərginliyi daha çox artırıb olacaq. Mən körfəzdə böyük müharibə başlayacağını gözləmirəm. Lakin gərginlik hələ davam edəcək. Hətta istisna deyil ki, İran hərbi gəmilərinin Britaniya tankerinə hücumuna görə olduqca ciddi bir cavabla üzvləşsin.

Hər halda, bu hadisənin cavabsız qalmayacağını düşünürəm.

Biz bölgədə sabitlik olmasını istəyirik. Lakin hadisələrin gedişatı narahatlıq doğurur. Azərbaycan İrana yaxşı münasibətlərə malikdir və regionda sabitliyin pozulması xeyrimizə deyil.

- İrana cavab hansı formada ola bilər?

- Hesab edirəm ki, çox ciddi cavab olacaq. Müttəfiqlərin cavabı şəkildə olacağını güman edirəm. ABŞ Hörmüz körfəzində nəqliyyatın qarşısını almağa cəhd edildiyi halda zərbə endirə bilər.

Bu olmadıq halda, genişmiqyaslı əməliyyatlar planlaşdırılır. Əgər hansısa tərribat olarsa, tankerlərin qarşısı alınarsa, Hörmüz boğazı bağlanarsa, İrana ciddi aviabombalar endirə bilər.

Arzulamazdım ki, bundan sonra bölgədə humanitar faciə yaşansın. Çünki bu halda Azərbaycan axın ola bilər. Amma gərginlik artmaqdadır və ümidvaram ki, regionda sabitlik yaranması üçün tərəflər dil tapacaqlar. İki ölkənin özləri problemlərini həll etməlidir, Azərbaycan müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyub saxlaymalıdır.

- Körfəz ölkələrinin bir araya gəlməsi və müzakirəsi gərginliyi səngidə bilərmi?

- Söhbət körfəz ölkələrindən gətirir. Bu hadisələr beynəlxalq ictimaiyyəti aktivləşdirə bilər. Ümumilikdə, dünyada geosiyasi proseslər aktivləşməkdədir. Nüvə istehsalı ilə məşğul olan ölkələr var.

- Türkiyənin Rusiyadan S-400 raketlərini almasına görə ABŞ Ankaranı cəzalandıra bilərmi?

- Mən Türkiyənin Rusiyadan S-400 raketlərini almasını şərt etməyin tərəfdarı deyiləm. Düşünürəm ki, bu məsələ dərin böhrana səbəb ola bilər. Amerika ilə Türkiyənin öz əməkdaşlıq maraqları var. Hər iki ölkə əməkdaşlığın genişlənməsi istiqamətində addımlar atmağa çalışır. Və istəməzdim ki, bu məsələyə görə

kəskin böhran olsun.

- Qonşularımız olan Rusiya və İrana sanksiyalar var, Türkiyə - ABŞ münasibətləri yaxşı deyil, bu halda Bakı strateji seçimi etməlidirmi?

- Azərbaycan müstəqil siyasət aparır və heç kəs onu strateji seçimə məcbur edə bilməz. Azərbaycanın mövqeyi aydındır. Rəsmi Bakının strateji seçimi tərəfdaşlıq və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi kontekstində qurulub. Azərbaycan heç bir strateji dilemma qarşısında deyil, seçim etməsi üçün hər hansı ehtiyac yoxdur. Sadəcə, hər bir ölkənin mövqeyi fərqlidir. Dünyada və körfəzdə enerji rəqabəti gedir. Amma istənilən enerji rəqabətinin siyasi müstəvidə həll olunmasını arzulamalıyıq.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

“Ərəb baharı” sonrası Yaxın Şərqdə baş verənlər göstərdi ki, din amili müsəlman cəmiyyətlərində ictimai-siyasi proseslərə təsir edən mühüm vasitə olaraq qalır. Bu vasitəni hərəkətə gətirən əsas rıçaqlardan biri isə mediadır. Ümumiyyətlə, dinlər yarandığı ilk gündən məhz kütləvi təbliğat, yəni bugünkü deyimiylə, media vasitəsilə yayılıb. İndi də belədir.

Məsələ ondadır ki, Yaxın Şərqdə, konkret olaraq Suriya, İraq, Liviya, Yəməni, Fələstin kimi ölkələrdə dini şüarlarla aparılan müharibələr yalnız bu ölkələri və müsəlman aləmini deyil, planetin böyük bir hissəsini əhatə etdi. Avstraliyadan İngiltərəyə qədər müxtəlif ölkələrdən insanlar kütləvi informasiya vasitələri ilə aparılan təbliğatın təsirinə düşərək Yaxın Şərqə “din uğrunda” müharibəyə yollanırdı. Bu zaman insanları cəlb edən əsas vasitə isə media idi.

Təkcə 2015-ci ildə İraq və Suriyada radikal dinçi qrupların tərkibində ümumilikdə 100 ölkədən olmaqla 31 min silahlı vardı. Bunun 5 mini “xristian” Avropadan, bir o qədər də postsovet respublikalarından idi. Yəni də 2015-ci ildə Britaniya rəsmiləri təkcə bu ölkədən 100 ingilis qadının Suriyaya getdiyini açıqlamışdı. Həmin vaxt Strateji Dialoq İnstitutu adlı təşkilat Qərbi ölkələrindən 500-dən çox qadının Suriya və İraqda cihatçı qruplara qoşulduğunu bildirmişdi. Azərbaycandan da rəsmi məlumatla əsasən 1100 nəfər Yaxın Şərqdəki din adı altında savaşa qoşulub.

Əlbəttə ki, uzaq Yeni Zelandiyadan Kanadaya qədər fərqli ölkələrdən insanları Yaxın Şərqə cəlb etmək üçün istifadə olunan əsas vasitələrdən biri də media idi. Radikal terror qrupları internet mediası, sosial şəbəkələrdən aktiv şəkildə insan cəlb etmək üçün istifadə edir, yeni üzvlər və maliyyə dəstəkçiləri toplayırdı. Çoxlu sayda sosial şəbəkə səhifələri, peşəkar şəkildə hazırlanmış videoroliklər terror təşkilatlarının əsas cəlb vasitələrindən biri idi.

İŞİD-in “Dabiq”, “Amaq” və “Konstantiniyə” adlı jurnalları, “Telegram”, Twitter və Facebook sosial şəbəkələrində onlarla səhifələri, təbliğat vasitələri mövcud olub. Britaniyanın “Times” qəzetinin yazdığına görə, “Instagram” sosial şəbəkəsində 50 mindən çox İŞİD üzvünə məxsus hesab olub. Bundan başqa, təşkilat üzvləri “Snapchat”, “WhatsApp” kimi şəbəkələrdən də aktiv istifadə ediblər.

Bütün bunlar müasir dövrdə medianın təsir gücünü göstərirdi. Media bir təbliğat vasitəsi olaraq yalnız məsəbet istiqamətində deyil, eyni zamanda terror təbliğatı üçün də ən əlverişli vasitələrdən birinə çevrilmişdi. Bu, həm də dünyanın müxtəlif insanları üçün ciddi xəbərdarlıq idi.

Təbii ki, bu proseslər Azərbaycana da təsirsiz ötüşmədi. Suriyaya savaşağa gedən azərbaycanlılar haqda məlumatlar 2012-13-cü illər

Təhlükəli dini qrupların əsas silahı - yeni media

Dünya təcrübəsində və bizdə vəziyyət necədir?

də məlum olsa da, 2014-cü ilin əvvəllərində Suriyanın şimalında müxalif radikal qrupları arasında toqquşmaların başlaması ilə hər iki tərəfdə olan azərbaycanlıların öldürülməsi Azərbaycanda ciddi narahatlıq doğurdu. Martin 7-də Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində Prezident Administrasiyasının rəsmiləri, deputatlar, Mətbuat Şurası üzvləri, QHT və media təmsilçilərinin iştirakı ilə keçirilən “Dini etiqad azadlığı, missiонерlik və media” mövzusunda konfransda hökumət rəsmiləri missiонерlik və radikalizm, eləcə də Suriyaya cihad gedən qruplar və FETÖ təhlükələri haqqında danışdı və medianın bu istiqamətdə həssas olması çağırışı edildi. Təhlükə “bizim qapımıza” da çatmışdı.

Azərbaycanda müstəqillikdən sonra əldə olunmuş din azadlığı mühitində xüsusən də 90-cı illərdə ölkədə dini təbliğat xeyli dərəcədə açıq və genişmiqyaslı olub. Bu səbəbdən yenidən dinlə tanış olan Azərbaycana müxtəlif ölkələrdən fərqli dinlərin təbliğatçıları gələrək fəaliyyət göstərirdi. Bu dövrdə ilk dəfə ölkədə dini mövzularda ixtisaslaşmış media orqanları ortaya çıxdı. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin, eləcə də ayrı-ayrı partiya və təşkilatların dini sahədə ixtisaslaşmış media orqanları - qəzet və jurnallar çap olunub. 1990-cı illərdə ölkədə dini fəaliyyət aktiv olmadığı üçün peşəkar media dini mövzulara az yer verib. Bu da təbii səbəblərdən olub. Ancaq 90-cı illər

sonu və 2000-ci illərin əvvəllərində həm regionda baş verənlər, həm də ölkə daxilində dindarlığın artması Azərbaycanda həm ixtisaslaşmış media orqanlarının, həm də mövcud ictimai-siyasi media qurumlarının dini mövzulara müraciətini artırması ilə nəticələndi. Və bu proses sonrakı illərdə artan tempdə davam edib.

Qeyd edildiyi kimi, həm ixtisaslaşmış media, həm də ümumi ictimai-siyasi mətbuat və elektron media orqanlarında dini maarifçilik və təbliğat fəaliyyətləri son illərdə həm də dünyada baş verən proseslərin təsiri ilə genişləndi. Xüsusən də son 5 ildə müvafiq dövlət qurumlarının dini təbliğat və dini media sahəsində fəaliyyəti artıb. 2016-cı ildə ölkədə “Multikulturalizm ili”, 2017-ci ildə isə “İslam Həmrəyliyi” elan olunub. “Multikulturalizm ili” çərçivəsində yerli və xarici ölkələrdə 49 tədbiri keçirilib. O cümlədən DQİDK “Multikulturalizm ili” çərçivəsində müxtəlif şəhər və rayonların icra hakimiyyəti ilə ölkə daxilində və xaricdə 41 beynəlxalq və regional tədbir keçirilib. Bakıda 4-cü İslam Oyunları keçirilib. DQİDK isə 15-i Bakıda olmaqla, respublikanın bütün bölgə

lərində 240-dan artıq tədbir təşkil edib.

Bundan başqa, bu dövrdə DQİDK-nın nəzarəti altında İctimai Televiziyada “Din və cəmiyyət” verilişinə əlavə olaraq “Space TV”də “İnam” verilişi, həmçinin “Asan” radioda “Mənəvi dəyərlər” verilişi fəaliyyət göstərərək və hazırda göstərməkdə davam edir. Bundan başqa, DQİDK tərkibində fəaliyyət göstərən Mənəvi Dəyərlər Fondunun təşkilatından təkcə ötən il 44 adda ədəbiyyat nəşr edilib. DQİDK-nın “Cəmiyyət və din” qəzeti, “Dövlət və din” jurnalı, həmçinin İlahiyyat İnstitutunun “Din araşdırmaları jurnalı”, “İlahiyyətçi” qəzeti də fəaliyyət göstərirdi.

İxtisaslaşmış rəsmi dini media təbliğatını Dövlət Komitəsi ilə yanaşı, QMİ də aparıb. Dini idarənin müxtəlif dövrlərdə yazılı və internet media orqanları fəaliyyət göstərirdi. QMİ xətti ilə dini maarifçilik və təbliğat mövzusunda kitablar dərc olunub. AzTV-də efiyə gedən “Haqqın Dərgahı” həftəlik proqramı dini maarifçilik xidməti edir. Həmçinin qafqazislam.com saytı, həmçinin Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin adına sosial şəbəkə səhifəsi fəaliyyət göstərirdi, dini təbliğat işləri həyata keçirirdi. Bundan başqa, ayrı-ayrı dini icmaların, məscidlərin saytları dini media kimi fəaliyyət göstərərək dini maarifçilik funksiyasını həyata keçirirdi.

Eyni zamanda ötən illərdə peşəkar media orqanlarında da dini mövzular geniş şəkildə işlənib. Peşəkar KİV-də dini

mövzular bir qayda olaraq iki halda daha çox yer alır. Birincisi, dini əlamətdar günlərdir. Məsələn, il ərzində Ramazan ayı, eləcə də Məhərrəm aylarında bir qayda olaraq peşəkar media dini mövzulara yer verir. Bu zaman həm maarifləndirici yazılar, məqalələr, müsahibələr hazırlanır, həm də din mövzusunda ortaya çıxan müzakirə və debatlar mediaya yol tapır. Adətən bu, hər il təkrarlanır və əksər media orqanları il ərzində əhəmiyyətli dini təqvimlərdə dini mövzulara geniş yer ayırır.

İkincisi isə daha çox dinlə birbaşa və ya dolayısı ilə əlaqədar olan hadisələr zamanı baş verir. Ölkə daxilində və ya xaricdə dinlə birbaşa və ya dolayısı ilə əlaqədar olan hadisələr zamanı yerli media dini mövzulara daha çox yer ayırır. Məsələn, Yaxın Şərqdə baş verən terror müharibələri, eləcə də ölkə daxilində din adı ilə yaşanan hadisələr zamanı yerli media din mövzularına qayıdır və bu zaman dini maarifçilik deyil, daha çox müzakirə və debat, həmçinin arayış, ya da araşdırma yazılar yazılır.

Ancaq təbii ki, müəyyən çatışmazlıqlar var. Həm ölkədə fəaliyyət göstərən müxtəlif qrupların media vasitələri zərərli təbliğat cəhdləri, həm də kənardan Azərbaycana radikalizm və dini bölücülük fikirlərinin idxalı cəhdləri var. Ölkə xaricində fəaliyyət göstərən və sifətən Azərbaycan oxucularına xitab edən elektron informasiya vasitələri var ki, bunların bir qisminə ölkədə giriş məhdudlaşdırılıb, bir qismi, xüsusən də

sosial media üzərindən olanlar hələ də aktiv şəkildə fəaliyyətini davam etdirir. Bundan əlavə, klassik təbliğat vasitələrinin, kitabların arasında da bir çox hallarda dini radikalizmi körükləyən ədəbiyyatlar olur.

Məsələn, rəsmi məlumatla əsasən, ötən il DQİDK-da ümumilikdə 1540 adda dini məzmunlu ədəbiyyatın idxal edilməsi məsələsinə baxılıb, dini dözümsüzlüyü, ayrı-seçkiliyi və radikallığı təbliğ edən 63 adda kitabın ölkəyə idxalı və yayılmasının qarşısı alınıb. Bundan başqa, ölkə daxilində 313 adda dini ədəbiyyatdan 4-nün çapı dayandırılıb.

Ancaq bütün bunların fonunda yerli media dini mövzulara ümumilikdə ciddi yanaşır. Azərbaycan mediasında müəyyən çatışmazlıq olsa da, din mövzusunda həssas və təxri-

bat xarakterli yazılar azdır. Xüsusən də Yaxın Şərqdə müharibələr zamanı bu təsir elementləri hiss olunsa da, bu geniş yayılmayıb və kütləvi olmayıb. Ötən il baş verən Gəncə hadisələri zamanı din amili qabardılsa da, yerli media bu hadisədə daha soyuqanlı davranaraq provokasiya cəhdlərinin qarşısının alınmasında ciddi rol oynayır.

Bununla belə, sosial şəbəkə peşəkar medianın fərqli olaraq daha pərakəndə və nəzarətsiz məkan olduğu üçün burada hələ də təhlükəli, narahatlıq doğuran tendensiya var. Bunun qarşısını almaq hələlik heç bir ölkəyə müyəssər olmamışdır, azərbaycanlıların tarixən tolerant, radikalizmə meyilli olmaması bu mövzuda qabaqcıl, bir mənada “antivirus” rolunu oynayır. Təbii ki, bu cür zərərli tendensiyaların qarşısında əsas “immunitetlərdən” biri də faydalı dini bilgilər, sağlam dini maarifçilikdir. Cəmiyyət hər nə qədər sağlam dini bilgilərə sahib olarsa, onun fərdlərinin radikal dini qruplara, yaxud cəhəlet və xurafat təsirinə düşməsi ehtimalı azalır. Bu məsələdə dövlət qurumlarından daha çox ictimai və dini qurumların rolu qabanq olmalıdır. Təbii ki, xüsusən də medianın.

Qeyd: Yazı Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycan Mətbuat Şurasının 22 iyul Milli Mətbuat Günü münasibətilə “Din və media” mövzusunda yazı müsabiqəsinə təqdim olunur.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
“Yeni Məsəbat”

Qarpızdan ölməmək üçün nələrə riayət etməli?

Mütəxəssislərə görə, hətta tərkibi normal olan qarpızı da çox yemək olmaz; **Eyyub Hüseynov:** "Qarpız 6 kilodan böyükdürsə..."

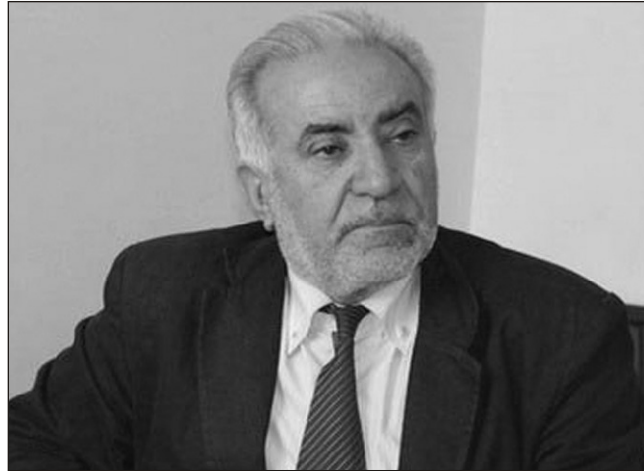
Bilərsən rayonda qarpızdan zəhərlənmə ölümə səbəb olub. Hadisə rayonun İsmətli kəndində qeydə alınıb. Belə ki, kənd sakini 1992-ci il təvəllüdü Əlizadə Cəmilə zəhərlənmə əlamətləri ilə rayon xəstəxanasına daxil olub. Həkimlərin söylərinə baxmayaraq, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Məlumatla görə, qadın yediyi qarpızdan zəhərlənib.

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib ki, hazırda hadisə ilə bağlı agentliyin mütəxəssisləri tərəfindən araşdırmalara başlanılıb: "Hadisənin qida zəhərlənməsi olub-olmaması və başvermə səbəbləri ilə bağlı aidiyyəti qurumların əməkdaşları ilə birlikdə araşdırmalar aparılmaqdadır. Araşdırmanın nəticələri ilə bağlı ətraflı məlumat təqdim olunacaq".

Qeyd edək ki, qarpız zəhərlənməsi qida zəhərlənmələri arasında ən təhlükəlisi sayılır və bunun fəsadları uzun müddət davam edir. Mütəxəssislər bildirir-

lər ki, qarpızın qırmızı, şirin olması heç də onun zəhərsiz olduğuna daləlet etmir. Zəhərlənməyə səbəb qarpız yetişdirilərkən onun tərkibinə vurulan gübrələr və dərmanlardır. Bir sıra mütəxəssislər avqust ayının 10-15-nə kimi qarpız yeməyi məsləhət görmür.

Mütəxəssislər söyləyirlər ki, qarpız alarkən onun zəhərsiz olduğunu təyin etmək mümkündür. Belə ki, təzə qarpız təmiz, bütöv, sağlam və öz növünə xas rəngdə olur. Yetmiş qarpızın saplağı, yanındakı biçiciyi quruyur, növə məxsus naxışı tam aydınlaşır. Səthi parlaq olan qarpızları kə-

sərəkən, adətən yetişmiş çıxır. Keyfiyyətli qarpız bütöv, zədəsiz və quru saplaqlı olmalıdır.

Qarpızın üzərində sarı ləkələr çoxdursa, bu, o deməkdir ki, qarpızın kal çıxma ehtimalı yük-

səkdir. Belə qarpızlar həm də şirin olmur. Ona görə də qarpız seçərkən bu məqamlara diqqət etmək lazımdır. Qarpızın tərkibində su, şəkər, azotlu maddələr, mineral maddələr və digər bir sıra

vitaminlər var. İnsan orqanizmi üçün bir sıra müsbət təsirləri olan qarpız susuzluğu aradan qaldırır, bədəni soyuqluq və rütubət verir. Qarpız eyni zamanda həzmə yaxşı kömək edir, qanı durulaşdırır. Qarpız yeməklə öd ağrılarını azaldıb, qan təzyiqini tənzimləmək mümkündür.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov "Yeni Məsavat"a bildirdi ki, bir kiloqram qarpızın tərkibində maksimum 60 milliqram nitrit olmalıdır: "Əhali bilməlidir ki, hazırda qarpızların və yemişlərin yetişdirilməsində külli miqdarda nitritlərdən istifadə olunur. Nitritlər insanı tədricən zəhərləyən kimyəvi maddələrdir. Normalara görə bir kiloqram qarpızın tərkibində 60 milliqramdan çox nitrit olmamalıdır. İnsan gün ərzində 200-300 milliqramdan artıq nitrit qəbul etsə zəhərlənər".

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, tərkibində nitritin normal olduğu qarpızı da çox yeyərsə,

zəhərlənmə baş verər. Yeni əgər 1 kiloqram qarpızda 60 milli nitrit varsa, 3 kilo qarpız yedikdə 180 milli nitrit qəbul etmiş oluruq. Bunun nəticəsində isə zəhərlənmə yaranır. Eyyub Hüseynov söyləyib ki, monitorinqləri zamanı bəzi qarpızlarda nitritin miqdarı normadan artıq çıxıb. Mütəxəssis söyləyib ki, həmin qarpızları az miqdarda da yedikdə zəhərlənmə baş verir: "Əhali bilməlidir ki, Azərbaycanda ekoloji cəhətdən təmiz və orqanik qarpız 5-6 kilodan çox olmalı deyil. Əgər qarpız 6 kilodan böyükdürsə, deməli, o gübrələnib, artıq zəhərlidir. Normal qarpızın qabığı yarım santimetrdən artıq olmamalıdır. İçi al qırmızı olmalıdır. Özəyi ən yeməli yeridir, orada ağ zolaqlar olmamalıdır. Bunlar hamısı onun gübrədən zəhərlənməsinin əlamətləridir. Qarpıza bıçaq vuran kimi partlamalıdır. Lakin bu məsələləri istehlakçılar zəif bilir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Məsavat"

"Qarabağ"ın ÇL qrupuna düşməsi möcüzə olar"

Kənan Məstəliyev: "“Qarabağ”ın hazırkı heyəti qrupa qədər irəliləməyə imkan vermir, amma Avroliqa qrupu xəyal deyil"

Natiq Muxtarlı: "8 komandanın iştirak etdiyi rəqabətsiz çempionatın qalibi niyə Çempionlar Liqasının qrup mərhələsində oynamalıdır ki?"

"Qarabağ" Çempionlar Liqasının birinci təsnifat mərhələsində səfərdə Albaniya çempionu "Partizani" ilə görüşdən 0:0 bərabərliklə qayıtdı. Ağdam klubu bütün oyun boyu topa nəzarət elədi və üstün tərəf təsiri bağışladı. Onun Bakıdakı cavab oyununda şanslarının yüksək olduğu bildirilir. Amma belə oyun nümayişi "Qarabağ"ın ÇL-in qrup mərhələsinə düşməsi üçün yetərlidirmi?

İdman yazarı, Rekord.az-ın baş redaktoru Kənan Məstəliyev "Yeni Məsavat"a bildirdiyinə görə, illər ötür, amma "Qarabağ" dəyişməmiş: "Yenə ilk avrokubok matçı, yenə səfər qarşılaşması, yenə uğurlu sayılmayacaq nəticə, tənqiddə açıq oyun... Düzdür, elə illərdir "Qarabağ" eyni ssenari ilə başlayıb, Avroliqanın, hətta Çempionlar Liqasının qrupuna qədər irəliləyə bilib. Bunun artıq bir tendensiyaya çevrildiyini də söyləyə bilərik. "Partizani" ilə matçda da təmsilçimiz yaxşı təsir bağışlamadı. Bir neçə oyunçu, konkret olaraq Abdulla Zübir, Miçel, Filip Ozobiç imkanlarından xeyli zəif çıxış etdilər. Müdafiədəki məcburi dəyişikliklər də öz təsirini göstər-

di, Maksim Medvedyev cinahda fəal olsa da, səmərəli oynaya bilmədi. Buna da səbəb orta xətdəki həmkarları ilə anlaşıbilməməsidir. Nəzərə alsaq ki, o, bu cinada ilk dəfədir çıxış edir, durumu anlayışla qarşılamaq olar".

İdman yazarı hesab edir ki, komandada ümumi oyun intizamı yaxşı səviyyədə deyildi: "Rəqibin həddindən artıq müdafiə olunması, bir qədər aqressiv futbolu Qurban Qurbanovun planları ilə üst-üstə düşmədi. Sanki baş məşqçi bunu gözləmədi. Ümumi-

likdə "Partizani"nin "Qarabağ"dan bir baş zəif komanda olduğunu qəbul etməliyik. Amma bu, hələ ki kağız üzərindədir. Çalışıb, işi həmin o kağızdan meydana, tabloya köçürmək lazımdır. Ümumilikdə turu keçmək şansımız hələ də böyükdür və mənəcə, ümumi qələbəni bayram edən tərəf məhz biz olacağıq. O ki qaldı son dayanacağına, "Qarabağ"ın hazırkı heyəti ÇL-in qrupuna qədər irəliləməyə imkan vermir. Avroliqanın qrupu isə xəyal deyil".

İdman yazarı Natiq Muxtarlı

nin sözlərinə görə, artıq bir neçə mövsümdür "Qarabağ" avrokuboklara zəif oyunla start verir: "“Partizani” ilə qarşılaşma da istisna olmadı. Ancaq əvvəlki mövsümlərdə müşahidə etmişik ki, "köhlən atlar" hər qarşılaşmadan sonra oyun keyfiyyətini yüksəldiblər. Bu mövsüm də tendensiyanın davam edəcəyinə ümid edək. Ancaq onu vurğulamaq lazımdır ki, "Qarabağ"ın hücum potensialı olduqca zəifdir. Özü də bu problem bu günün işi deyil. İki mövsümdür ki, "Qarabağ" demək olar, hücumçusuz oynayıb. Belə görünür ki, Qurban Qurbanov bu problemi həll etməkdə acizdir".

N.Muxtarlı deyir ki, bunun əlli səbəbləri var: "Azərbaycanda futbolçu yetişmədiyi üçün hücumçu da yoxdur. Xaricdən isə yaxşı hücumçu gətirmək o qədər də asan deyil. Yaxşı hücumçunun Azərbaycan çempionatında nə işi var? Burada, sadəcə, "Qarabağ"ın ad-sanından, mütəmadi olaraq avrokubokların qrup mərhələsində çıxış etməsindən yararlanaraq, kimisə gətirmək olar. Ancaq onları da burada saxlamaq müşkülə çevrilir. Elə Ndlovu nümunəsini götürək. Şübhəsiz, Ndlovu yaxşı hücumçu idi, "Qarabağ"ın Çempionlar Liqasının qrup mərhələsinə düşməsinə müstəsna xidmət göstərmişdi. Təbii olaraq da, növbəti mövsüm üçün məvacibinin artırılmasını istədi. Amma onun istəyini rədd etdilər. Əvəzində Mahir Əmrəlini hücumçu kimi yetişdirməyə cəhd göstərdilər. Mahirə xeyli pul da verilib müddətdə. Amma görünən odur ki, ondan hücumçu olmayacaq. Deməli, ona sərf olunan vəsait də boşuna gedib. Yaxşı olardı ki, ona verilən vəsait elə Ndlovunun məvacibinə əlavə edilirdi ki, indi belə problem yaşanmazdı".

Jurnalistin fikrincə, bu problemlər olduqca, "Qarabağ"ın ÇL-in qrup mərhələsinə düşməsinə gözləməyə dəyməz: "Ümumiyyətlə, olduqca zəif olan, cəmi 8 komandanın iştirak etdiyi rəqabətsiz Azərbaycan çempionatının qalibi niyə Çempionlar Liqasının qrup mərhələsində oy-

namalıdır ki? Azarkeşləri başa düşürəm, onlar qələbə istəyirlər. Özü də Azərbaycan çempionatının reallığını nəzərə almadan. Azərbaycan futbolunun ciddi problemləri var. Amma biz istəyirik ki, "Qarabağ" bu problemlərin fəvqündə olsun. Belə olmur axı. "Qarabağ" ayrıca ada deyil, problemlər içində çabalayan Azərbaycan futbolunun bir vintidir. İn-

di "Qarabağ" yalnız əvvəlki illərdə qazandıqı reytingin hesabına olduqca zəif rəqiblərlə qarşılaşır və mərhələ adlayır. Ola bilsin ki, məhz elə bu üstünlüyün hesabına Avropa Liqasının qrupuna vəsiqə əldə etmək mümkün olsun. ÇL-in qrupuna düşmək isə möcüzə sayılır".

□ Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Məsavat"

Bu ərazilərdə ev tikməyin - AMEA xəbərdarlıq etdi

Bozdağ-Qobu vulkanının yaxınlığında yaşayan sakinlər ehtiyatlı olmalıdırlar. Bunu Report-a açıqlamasında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya və Geofizika İnstitutunun Palçıq vulkanizmi şöbəsinin müdiri, geologiya-minerologiya elmləri doktoru, professor Adil Əliyev deyib.

O, Bozdağ-Qobu vulkanının yaxınlığında yaşayan sakinlərə müraciət edib: "Vulkan püskürən zaman gürultulu səs eşidilir. Püskürmə prosesi başlamazdan əvvəl iş yerin alt qatında hərəketlər olduğu hiss edilir. Ona görə də sakinlər diqqətli olmalıdır. Ümumiyyətlə, vulkan püskürən zaman bədbəxt hadisələrin baş verməməsi üçün yaşayış evləri kraterin yaxınlığında tikilməməlidir. Sakinlər də vulkan yaxınlığında məskunlaşmamalıdırlar. Yaşayış evləri vulkan zonasından ən azı 1 kilometr aralıda tikilməlidir. Bu cür yerlərdə həmçinin təsərrüfat işləri görmək olmaz".

Şöbə müdiri xatırladı ki, bu ilin sonunadək Abşeron rayonunda Bozdağ-Qobu, Xəzər dənizinin Ələt qəsəbəsindəki sahilində Bahar və Qobustanda da Şıxazırlı vulkanlarının püskürəcəyi ehtimal olunur: "Hazırda Azərbaycanda vulkan zonalarında vəziyyət stabildir. Amma təbii ki, ilinin sonunadək üç vulkanın aktivləşməsi gözlənilir. Bu, proqnoz deyil. Biz dəfələrlə püskürməsi gözlənilən vulkan zonalarında olmuşuq. Həmin vulkanlardan ikisinin - Bahar və Şıxazırlı vulkanlarının yaxınlığında məskunlaşma olmasa da, Bozdağ-Qobu vulkanının ətrafında yüzlərlə insan yaşayır".

Cümə söhbətləri
Bismilləhir-Rahmə-nir-Rahim!
 Allaha həmd olsun ki, bizlərə bu həyatı, nemətlərini, ömür nemətini nəşib edib. Allahdan istəyimiz budur ki, bizlərə bu nemətlərinin əməli şükrünü etməsi nəşib etsin!

Allahdan istəyirik ki, hallarımıza, durumlarımıza xüsusi inayətlər etsin, bizi bağışlamışlardan, tövbəkarlardan qərar versin! Allahdan diləyirik ki, bizlərə yaxşı bəndələri üçün nələri nəzərdə tutubsa, onlardan nəşib etsin!

Önemli bir mənəvi qırxgünlüyün içərisindəyik. Allahdan istəyirik ki, bu mənəvi əyyamdan bəhrələnmə fürsətini nəşib etsin. Diləyirik ki, bu qırxgünlüyün içərisində olan mənəvi təkamül imkanlarından istifadə edə bilək.

Allahın iman əhlinə xəbərdarlığı

Rəbbimiz Qurani-Kərimdə "Maide" surəsinin 105-ci ayəsində bütün iman əhlinə müraciət edir: "Ey iman gətirənlər, özünüzlə gözəlyin! Əgər siz özünüzlə doğru yolda olsanız, yolunu azmış kəs(in zələləti) sizə heç bir zərər yetirə bilməz (hərçənd ki, onu da doğru yola dəvət etməlisiniz). Həminizin qayıdışı Allaha tərəfdir. Beləliklə O, sizi etdiklərinizdən xəbərdar edəcəkdir".

Bəli, mənəvi qırxgünlüyün içərisindəyik. Hər birimiz üçün böyük təkamül imkanları var. İlk olaraq onun fərqi olduğunu bilirik ki, Allah Təala hər bir iman əhlinə, hər bir bəndəsinə müraciət edir və özümüzle məşğul olmağın, özümüzdən müraciət olmağın vacibliyini, zəruriliyini çatdırır.

Yəni bizim yaşayarkən özümüzə sahib çıxmağımız, öz halımızdan müraciət etməyimiz - çox önəmli və vacib məsələdir. Ona görə də Rəbbimiz bütün iman gətirənlərə müraciət edir.

Bizim bir Allah bəndəsi olaraq, imanlı olaraq vəzifəmiz - özümüzə sahib çıxmaqdır. Bu, bizim Allah qatında Allah bəndəsi olaraq ən ümdə vəzifələrimizdir. Əgər buna əməl etsək, Allah qatında öz vəzifəmizi yerinə yetirmiş oluruq. Allahdan istəyimiz budur ki, bizlərə bunun fərqi olduğunu nəşib etsin.

Özünüzlə məşğul olmağın vacibliyini zəruriliyini çatdırır.

Yəni bizim yaşayarkən özümüzə sahib çıxmağımız, öz halımızdan müraciət etməyimiz - çox önəmli və vacib məsələdir. Ona görə də Rəbbimiz bütün iman gətirənlərə müraciət edir.

Özünüzlə məşğul olmağın vacibliyini zəruriliyini çatdırır.

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyyatçı-filosof, İcraşəhər Cümə məscidinin imam-camaatı

kökündən yanlıştır. Toplumda insanları yaxşıliqlara dəvət etmək və pisləklərdən çəkirmə İslamın aydın bir vacibədir, dinin zəruri postulatlarıdır. Təbii ki, şərtləri, qaydaları ilə bunu həyata keçirmək hər bir iman əhlinin üzərində vəzifədir.

Ayənin kontekstindən çıxan nəticə budur ki, əgər siz insanları yaxşıliqlara dəvət edərkən və pisləklərdən çəkirmə təsiri olursa, məyus olmayın, özünüzlə məşğul olun, bu halda üzərinizdə yalnız bu vəzifə var.

Başqa tərəfdən isə insanın əslində özünü qoruması, özünüzlə müraciət olması üçün toplumda yaxşıliqlara dəvət etmək və pisləklərdən çəkirmə zəruri şərtidir. Çünki əgər bunu etməsə, özünü qoruya bilməyəcək, özü təsir altına düşmüş olacaq. Deməli, Rəbbimizin ayədə hər bir bəndəsinə özü ilə məşğul olmaqla bağlı çağırışı qətiyyəni o mənada deyil ki, siz toplumda yaxşı işlərə dəvətdən və pis işlərdən çəkirmədən və pis işlərdən çəkirmədən uzaqlaşsınız. Bu ayə qətiyyəni tərkidünyalıq kontekstində anlaşılmamalıdır.

Haqq yolunda olanlar azlıqda qalmaqdan çəkinməsin

Ayənin təfsiri nöqtələrindən biri də budur ki, Rəbbimiz bəndələrinə bəyan edir ki, haqq yolunda azlıqda qalmaqdan çəkinməyin. Allah Təala möminlərə müraciət edərək bəyan edir ki, sizlər Allah buyurduğu yolda getməklə azlıqda qalmaqdan narahat olmayın, sizin vəzifəniz - özünüzlə məşğul olmaqdır, boynunuza düşəni həyata keçirməkdir və bu yolda azlıqda qalsınız da, yolunuza davam edin.

Müfəssirlər ayənin təfsirində buyururlar ki, əgər digərlərə təsir qoya bilmirsinizsə, özünüzlə məşğul olun. Bir situasiya meydana gələ bilər ki,

insanın yaxşıliqlara dəvəti və pisləklərdən çəkirməsi təsirsiz olsun. Bu halda da vəzifəmiz özümüzlə sahib çıxmaqdır.

Toplumun fəsada meyillənməsi heç bir günahı legitimləşdirmir

Üçüncü təfsiri nöqtə budur ki, toplumun düz yoldan çıxması, insanın günah etməsi üçün hər hansı icazəlilik yaratmır. Bu və ya digər toplum əgər rahatca xətalər, günahlar edirsə, düz yoldan çıxırsa, bu, heç bir əsas vermir ki, insan bunu nəzərdən qərar versin ki, hamı yanlış edir xəta edir, mən də edim desin. Rəbbimiz buyurur ki, siz bütün hallarda

radığı vaxtda onların bu vəziyyətinə görə narahat olmayın, kömək etməyə çalışmayın, biz səbəb olmamalıdır ki, biz onların halı ilə uyğunlaşaq. Yəni biz onları xilas edərkən öz halımızı da əldən verməməliyik, halımızı onlara uyğunlaşdırmağımızdır. İmkan daxilində onlara təsir etməliyik, əgər təsir edə bilmiriksə, onların təsirini almamalıyıq.

Ayədə çıxan digər təfsiri nöqtə budur ki, gərək özümüzlə elə təbiəyə edək ki, mühitin fəsadı bizə təsir qoymasın. Gərək imanlı şəxslər öz durumları ilə o cür məşğul olsun ki, toplumun fəsadı onlara heç bir təsir qoya bilməsin.

Ayədə çağırış var ki, baş-

ustadları bu qırxgünlükdə özümüzlə məşğul olmaq üçün bizlərə reseptlər təqdim edir. Tövsiyə olunur ki, bu qırxgünlüyün içərisində diqqətli olaq, bizə ən ciddi maneə olan əxlaqi rəzilətimizi, çatışmazlığımızı taparaq, onun müraciətini aparaq, bu qırxgünlükdə ondan qurtula bilək.

Hamısı ilə birdən bacarmayacağıq. Əxlaq mütəxəssisləri çox incə bir məqama toxunurlar ki, bütün rəzilətlərlə, çatışmazlıqlarla eyni anda mübarizə aparmaq mümkün deyil. Amma bizim imkanımız var ki, ən mənfi təsir edənini müəyyən edək, onunla məşğul olmağa başlayaq, addım-addım islahı ilə məşğul olaq.

Biz çalışsaq bu qırxgünlüyündə xüsusilə çalışma, himmət göstərək ki, hər hansı xəta, günaha yoluxmayaq. Çünki heç bir mənəvi təkamül günahla ola bilməz. Mənəvi təkamülün başlanğıcı günahı tərk etməkdən keçir. Ona görə də bu qırxgünlükdə xüsusilə diqqətli olmalıyıq ki, mənəvi təkamülümüz üçün günahları tərk edək.

Üçüncü mühüm tövsiyə budur ki, mənfi təsirləri minimuma çatdıraq. İnsan həyatında konfliktli vəziyyətləri olur, dedi-qodular və s. kimi hallar yaşayaq. Çalışaq ki, bu günlərdə bütün bunları lokallaşdıraraq minimuma endirək. Çünki onların hər biri özü-özlüyündə insanın müsbət ruhi inkişafına mane olur.

Çalışsaq ki, bu qırxgünlüyün içərisində bizim enerjimizi alan mövzulardan uzaq olaq. Xüsusilə günah əhli ilə, fəsad əhli ilə hər hansı gərəksiz ünsiyyətlərimiz minimuma ensin, zərurdən kənar olmasın. Dünya ab-havasının içərisində ərimiş insanlarla münasibətləri, ünsiyyətləri minimuma çatdıraq.

Çalışsaq ki, bu qırxgünlüyün içərisində yeni məşğuliyətlərdən, xüsusilə ruhumuz üçün tələtlər yaradan mövzulardan uzaq duraq. Əksinə, Allahı yada salan, axirəti yada salan məşğuliyətləri gücləndirək. Yalnız harmonik ab-havanın içərisində mənəvi təkamül mümkündür. Çalışsaq ki, belə bir ab-havanın, hüsurun yaranmasına nail olaq.

Gündəlik halımızın mühasibəsinə daha incə, daha əsaslı, daha reqlular həyata keçirək. Gün ərzində bir dəfə azdırsa, bir neçə saatdan bir, hər namazdan sonra halımızın mühasibəsinə aparaq. Bu, şeytanın (İən) vəsvəələrindən qorunmağa da kömək edir, insanın əməllərinin daha keyfiyyətli olmasına da təkan verir. Bunlar hamısı insanın ruhunun mənəvi təkamülü üçün böyük fürsətlər yaratmış olur.

Allahım, bizlərə özümüzün islahı, halımızın müraciəti ilə məşğul olmağı nəşib et!

Allahım, bizləri doğru yola hədəfə aparanlardan qərar ver!

Allahım, bizlərə, fəsad əhlinin zərərindən qoruyacaq imanlı ruhiyyə nəşib et! Amin!

qalarının azması, doğru yoldan ayrılmasına görə öz ruhiyyəni əldən verməyin. Bəzən elə olur ki, toplumda fəsadın artması, insanların günaha tərəf meyillənməsi imanlı insanın da ruhiyyəsinə təsir qoyur. Gərək insan öz halına müraciət olsun ki, bu haldan təsirlənməsin.

Yollarını azmışlar, zələlətə düşər olmuşlar sanki pusqada durublar ki, iman gətirmişlər, Allah bəndələrinə də təsir qoyunlar. İmanlı insanlar üçün bundan qorunmağın yeganə yolu imanlı vəziyyətimizə sahib çıxmaqdır. Əgər sahib çıxsaq, o zaman özümüzlə onların zərərindən qorumağı bacaracağıq.

Hər kəs Qiyamətdə öz əməlinin nəticəsini görəcek

İnsanın məada, Qiyamət gününə, hər kəsin etdiklərinə görə sorğu-sual olunacağına dair iman özünlə düzəltməsi üçün ən mühüm amillərdən biridir. Ayənin yekununda Rəbbimizin sonucda hər kəsin Ona tərəf qayıdacağına vurğu etməsi buna işarədir. İndi ki, sonucda hər birimiz Allaha tərəf qayıdacağıq - gərək özümüzlə məşğul olmağın, özümüzdən müraciət olmağın vacibliyini, zəruriliyini çatdırır.

Hər kəs öz yoluna və əməlinə görə Qiyamət günündə cavabdehdir. Hər nə etmişiksə, Qiyamət günündə onlara görə cavab verəcəyik. Ayənin yekununda vurğulanır ki, dönüşümüz Allaha tərəfdir və Allah Təala hər bir kəsi Qiyamət günündə etdiklərindən agah edəcək.

İnsanın dünyadakı əməlləri, onun Qiyamət günündə aqibətini formalaşdırır. Nə etmişiksə, onun nəticəsini görəəcəyik. Allahdan istəyimiz budur ki, bizlərə hər hansı aqibət nəşib etsin!

Mənəvi qırxgünlüyə dair əxlaqi reseptlər

Xüsusilə yaşadığımız qırxgünlük böyük fürsət yaradır ki, bizlər öz halımızdan, özümüzdən müraciət olmaq, özümüzlə məşğul olmaq, əxlaq

Başqalarına kömək edərkən öz ruhiyyəimizi də saxlamalıyıq

Digər fərdlərin zələlətə uğ-

MÜSAVAT

Son səhifə

N 146 (7316) 12 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Fil yeganə heyvandır ki, 4 dizi vardır.
- * Akulalarda xərcəng xəstəliyinə qarşı immunitet var.
- * Qədim Romada xəstə cərrahiyyə əməliyyatı zamanı ölərdisə, cərrahın əllərini kəsirdilər.
- * Kəpənəklər ayaqları ilə dad bilirlər.
- * Tokioda zooparklar il ərzində 2 ay bağlanır ki, heyvanlar insanlardan dincəlsinlər.
- * Delfinlər bir gözü açıq yatırlar.
- * Fransada insan siması olmayan gəlinçiklərin satışı qadağandır.
- * Son 5 ildə Kanada 4 dəfə BMT tərəfindən yaşamaq üçün ən ideal ölkə seçilib.
- * Arının çalmağından hər il çox adam ölür, nəinki ilanların çalmağından.
- * Dünyadakı canlıların 70%-i bakteriyalardır.
- * Sienada (İtaliya) Mariya adlı qadın fahişə ola bilməz.
- * Qarışqalar yata bilmir.
- * İlanlar eşidə bilmir.
- * Qarışqalar öz ağırlığının 50 qatını daşıya bilir.
- * Qarışqalar iki həftə su altında qala bilirlər.
- * Ağcaqanadların 5 dənə gözü var.
- * 1 kq bal hazırlamaq üçün 1 arı 2 milyon gülə qonmalıdır.
- * Zürafələrin səs telləri yoxdur.
- * Bir ağcaqanadın sürəti saatda 8 km-dir.

Cib telefonunu 30 saniyə burnunuza tutun, gripiniz sağalacaq

Yaponiyada cib telefonu üçün zəng səsini inkişaf etdirən bir firma gripdən tutulmuş burunların açıldığını elmi şəkildə sübut edən musiqiləri internetdə satışa çıxarıb. Cib telefonunun titrəmə hərəkəti ilə icra olunan bu musiqi burun tutulmasını müalicə etmək üçün yaradılıb.

Mobil telefonu 30 saniyə burunun ucuna tutmaq onun açılmasına kifayət edir. Yapon firması kişilərə dalğası 440 hers olan "lya" notunun, qadınlara isə dalğası 532 hers olan "do" notunun uyğun gəldiyini qeyd edib. Bunun bütün dünyada eyni olduğunu da xüsusi vurğulanıb.

Ərini və 6 sevgilisini öldürdü - 6 milyon 800 min dollar qazanmaq üçün

Yaponiyanın "qara dudu" kimi tanınan Çisako Kakehi adlı qadın ərini və ərinin xaricində həyatına girən 6 sevgilisini zəhərləyərək öldürüb. 67 yaşlı qadın ərini zəhərlədiyi üçün həbs olunub. Keçirilən araşdırmalarda onun daha öncəki sevgililərinin də qəribə şəkildə dünyasını dəyişdiyi üzə çıxıb. Belə ki, "qara dul"um bir sevgilisi yedikləri bir yeməkdən sonra həyatını itirib. Kakehinin ikinci əri ürək tutmasından, digəri xərcəng, bir başqası isə motosiklet qəzası nəticəsində dünyasını dəyişib. Qəribə ölümlərin ardınca bütün ölümlər araşdırılıb və onların səbəbinin bir qayda olaraq zəhər olduğu aydınlaşıb. Məlum olub ki, Kakehi bu 7 adamın ölümündən böyük miqdarda sığorta pulu alıb və 6 milyon 800 min dollarlıq sərvətə sahib olub.

Yoqa belə də olur - pivə içməklə

Moskvada yoqa üzrə trener Marina Vovçenko

yeni növ yoqa məşğələsi keçirməyə başlayıb. Həmin məşğələdə məlum olub ki, ümumiyyətlə, yoqa məşğələləri zamanı pivə içmək mümkündür. Məşğələnin videoyazısı 21 apreldən etibarən Ruptly saytında yayımlanıb. Məşğələnin iştirakçılarından olan Qreqin sözlərinə görə, yoqanın yaradılış günündən bu vaxta qədər çatışmayan bir şey var idisə, o da məşğələnin pivə ilə keçirilməsi idi. Videoya rəy yazanlar isə

bildiriblər ki, pivə və yoqa həvəskarları ilk dəfə 2014-cü ildə keçirilən Burning Man adlı

festivalda həvəslərini alıblar. Belə məşğələ indi Berlin və Sidney sakinləri üçün açıqdır.

Bir nömrə üçün 3 milyon dollar

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən olan biznesmen Əhməd Əl Marzuki öz maşınına qeydiyyatdan keçmiş nömrə almaq üçün 10 milyon dirhəm (3 milyon dollar) ödəyib. Bu barədə lenta.ru saytı "Khaleej Times"ə istinadən xəbər verir. 23 yaşlı biznesmenə içində ancaq "2" rəqəmi olan nömrə düşüb. Bu, Abu-Dabidə keçirilən xüsusi auksionda hazırlanıb.

Ümumən auksionda 15 milyon dollar dəyəridə nömrələr satılıb. "1111" nömrəsi isə 12 yaşlı yeniyetməyə atası tərəfindən 400 min dollara hədiyyə olunub. Auksion Abu-Dabi polisinin 60 illiyi münasibətilə təşkil olunub. Əldə edilən gəlirlər tam şəkildə xeyriyyə məqsədilə sərf olunacaq.

Uşaq ağlayırsa ilk gecə 2, sonrakı gecə 5 dəqiqə müdaxilə etməyin

Avstraliyada valideynlərin ağlayan uşaqlarına necə münasibət göstərməsi ilə bağlı bir araşdırma hazırlanıb. Alimlər valideynlərə tövsiyə edib ki, uşaqlar ağlamağa başlayandan bir müddət sonra onları sakitləşdirmək üçün hərəkətə keçsinlər. 7 aydan 6 yaşa qədər olan 326 uşaq üzərində aparılan araşdırmanın nəticələrinə görə, ata-analar ağlayan uşaqlarını nə qədər gec susdursalar, bir o qədər uğurlu nəticə əldə edirlər. Bunun adına "nəzarətli ağlama" deyilir. Belə ki, valideynlər uşaq ağlayandan sonra gözləmə müddətini hər dəfə artırır və onlar öz-özünə sakitləşmə vərdisi qazanırlar. Araşdırmanın rəhbəri Anna Price deyib: "Ata-analar uşaq ağlamağa başlayandan sonra bir gecə 2 dəqiqə, növbəti gecə 5 dəqiqə müdaxilə etmədən gözləməyi öyrənsinlər. Bu, uşağa ziyan deyil. Amma valideynlər uşaq ağlayan kimi onun qapısını bağlayıb, onunla maraqlanmırsınız kimi etməsin. Hərden otaqlarına gedib, nə etdiyi ilə maraqlansın. Bu halda uşaq da, ana da sağlam bir gecə keçirə biləcək".

Məhbus prokurorun adı ilə yemək sifariş etdi, təkrar mühakimə olundu

Orenburq vilayətindəki türmələrdən birində məhbus prokuror və polislərin adından yemək sifariş edib. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, bir neçə dəfə məhbus həyatı yaşayan kişi son olaraq yol hərəkət qaydalarını pozduğu üçün türməyə düşüb. Qanunsuz olaraq saxladığı mobil telefonla müxtəlif kafe və restoranlara prokuror, hakim və polislərin adından yemək sifariş edib. Amma bu yeməklərin kimə yollanması hələlik müəyyənləşməyib. Hətta kuryerə zəng edərək, onun mobil telefonuna kontur yükləməsini də tapşırıb, mənzil başına çatanda pulunu ödəyəcəyini vəd edib. Amma kuryer deyilən ünvana yeməyi çatdıranda ona heç nə üçün ödəniş edilməyib. Bu hadisənin üstü açılanda isə məhbus dələduzluq maddəsi üzrə yenidən 5 illik həbs cəzasına məhkum olunub.

Toy etmək üçün 4 bank yardımı

Avtstriyada Əhməd Boyer adlı 36 yaşlı şəxs özünə toy edə bilmək üçün 4 bank yarırıb. Bu, dünyadakı ən əcaib toy hazırlığı xəbəri kateqoriyasında yer alıb. Bir neçə il əvvəl baş vermiş bu hadisə gəlinin bədxərcliliyi olub. Belə ki, qız toya azı 500 qonaq çağırılmasını istəyib və "Chanel" firmasından gəlinlik paltarını sifariş edib, həmçinin o, nikah mərasimində gözmək üçün yeni avtomobil və Karib adalarında bal ayı da istəyib. Bəy isə bu xərcləri ödəmək üçün çarəni bank qarət etməkdə görüb. O, 4 bankdan oğurluq edərək cəmi 400 min avro ələ keçirib. Ancaq bu pullar da gəlinin istəklərini həyata keçirməyə bəs etməyib. Əhməd Boyer həbs ediləndən sonra polisə verdiyi ifadədə bildirib ki, birinci bank qarət edəndən sonra ələ keçirdiyi pullar ələ həmin gün xərclənib qurtarıb. O, Vyanada növbəti dəfə bank yarmaq istəyəndə həbs edilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cü məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.190

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.